Vlaams Parlement

vergadering **C140**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie

van 3 februari 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de kerntakenoefening van Fluvius
– 1283 (2020-2021) 3

VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de premie voor thuisbatterijen
– 1514 (2020-2021) 5

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de investeringen in hernieuwbare energie
– 1547 (2020-2021)
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de overwinsten van grote zonneparken
– 1586 (2020-2021) 12

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de compensatieregeling voor eigenaars van zonnepanelen met een digitale meter
– 1584 (2020-2021)
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de waarde van de terugleververgoeding en het aanbieden van flexibiliteitsdiensten door prosumenten.
– 1623 (2020-2021)
VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de compensatieregeling voor de terugdraaiende teller
– 1680 (2020-2021) 25

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de studie van Elia over de haalbaarheid van een kernuitstap
– 1671 (2020-2021) 39

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de kerntakenoefening van Fluvius
– 1283 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp·a): Voorzitter, minister, collega's, ik heb een aanvullende vraag over Fluvius op een schriftelijke vraag waarop u mij in november of december hebt geantwoord.

In het regeerakkoord formuleerde de regering de ambitie om de gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten van netbeheerders te scheiden. De Vlaamse overheid gaf daarom aan netbeheerder Fluvius de opdracht om kerntaken vast te leggen en andere activiteiten af te stoten. De maatschappij is klaar met deze oefening en heeft beslist om verschillende aankoopdiensten, telecomdiensten en data- en platformdiensten af te stoten en over te dragen.

Deze hervorming zal ongetwijfeld heel wat gevolgen met zich meebrengen voor de lokale besturen en misschien ook wel voor de eindgebruikers. Heel wat van die 'secundaire' activiteiten zijn immers doorheen de jaren gegroeid vanuit de noden en bezorgdheden uit verschillende gemeenten. Persoonlijk herinner ik mij nog heftige debatten tijdens de vorige legislatuur tussen Fluvius enerzijds – in ons geval was dat Infrax – en de Limburgse deputatie anderzijds over wie wat mocht doen. Bij manier van spreken valt het nu zomaar in de handen van niet-intercommunale gebruikers.

Minister, momenteel wordt de werkmaatschappij Fluvius, die in oorsprong vooral opdrachten kreeg van haar aandeelhouders, in dit geval de gemeenten, geconfronteerd met aansturingen vanuit Vlaanderen. Men kan ook spreken van het beknotten van de autonomie van de gemeentebesturen als lid van een intercommunale. De kerntakenoefening is hier exemplarisch. Vindt u niet dat een dergelijke opdracht de werking van intercommunales zoals Fluvius beperkt, en dat de zeggenschap van gemeenten in intercommunales hierdoor slinkt, in het voordeel van Vlaanderen?

Fluvius is de technische beheerder van de kabel in een groot deel van Vlaanderen. Bovendien staat het in voor de communicatie tussen verschillende openbare instanties over de kabel. De kerntakenoefening heeft echter tot gevolg dat Fluvius deze processen niet langer zal beheren. Nochtans heeft ze alle kennis en werkingsmogelijkheden. Vindt u dat er beter geschikte kandidaten dan Fluvius zijn om dit over te nemen? Aan welke kandidaten wordt er concreet gedacht als men aan een organisatie die al jarenlang ervaring heeft, zegt men dat men dit gaat overdragen aan anderen?

De overdracht van de afgestoten diensten zal gefaseerd verlopen, wellicht enerzijds aan de provincies, die in de vorige legislatuur nog hard hebben moeten vechten om bepaalde dingen niet te moeten afstaan aan in ons geval Infrax en die eerder door Vlaanderen in hun werking beperkt werden, en anderzijds aan nieuwe organisaties die nog in hun kinderschoenen staan. Bent u van mening dat de overnemers voldoende expertise zullen bezitten en dat de efficiëntie van al die diensten intact blijft? Als dingen goed werken, laat ze dan ook goed werken, maar in dit geval is dat dus niet zo.

Van Telenet en Proximus werd geen kerntakenoefening gevraagd, omdat zij niet gevat worden door artikel 31 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn of door het regeerakkoord. De Europese richtlijnen zijn nochtans duidelijk: er moet worden ingezet op een transparant en uniek kabelbeheer dat leidt tot de scheiding tussen

het bezit en beheer van de kabel enerzijds en anderzijds het gebruik van commerciële content op die kabel. Waarom maakt u geen werk van een Vlaamse aanpak die geënt is op de Europese richtlijnen? Waarom wordt er dus een onderscheid gemaakt tussen enerzijds een openbaar Fluvius en anderzijds Telenet en Proximus?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega, op uw eerste vraag kan ik antwoorden dat Fluvius een uitgebreid activiteitenpakket heeft. De historische en belangrijkste taak van Fluvius is het beheer van het gas- en elektriciteitsnet, inclusief het gegevensbeheer dat daarop betrekking heeft. Deze taken worden Europeesrechtelijk aangestuurd en staan ook onder toezicht van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG). In opdracht van zijn aandeelhouders, de gemeenten, voert Fluvius taken uit zoals het beheer van rioleringen, warmtenetten en communicatie-kabels.

Ten slotte voert Fluvius op vraag van de Vlaamse overheid ook een aantal openbare diensten uit zoals sociaal leverancier, het opkopen van de groenestroomcertificaten en het uitbetalen van de energiepremies.

De kerntakenoefening is belangrijk om duidelijkheid te krijgen over al deze opdrachten, want het zijn er inderdaad heel veel, en vooral ook over welke kosten er worden betaald door de netgebruiker, door de Vlaamse overheid of door aandeelhouders. Het is belangrijk dat daar duidelijkheid over komt in heel die kerntakenoefening.

De zeggenschap van de gemeenten in intercommunales zal niet slinken, maar er dient wel door netbeheerders en Fluvius een gescheiden analytische boekhouding te gebeuren tussen de verschillende gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten om de transparantie te verhogen en kruissubsidiëring te vermijden.

Zijn er beter geschikte kandidaten dan Fluvius om dit over te nemen? De Vierde Elektriciteitsrichtlijn laat nog steeds de mogelijkheid dat Fluvius de kabel beheert. Als het beheer van andere netten of het uitvoeren van andere activiteiten dan de kerntaken worden toegelaten, dan moet voor deze activiteiten minstens een gescheiden boekhouding worden gevoerd.

De vraag of Fluvius de kabel in de toekomst zal beheren, is in de eerste plaats een beslissing van de raad van bestuur en van de aandeelhouders van Fluvius. In het bestuur van Fluvius zitten heel wat mensen die daar zeggenschap over hebben, en die kunnen dat dan ook meenemen.

Ben ik van mening dat de overnemers voldoende expertise zullen bezitten en dat de efficiëntie van al die diensten intact blijft? Op dit moment is ons niet bekend welke instantie de niet-gereguleerde taken van Fluvius eventueel zou overnemen. Ook dit is een beslissing van de raad van bestuur en de aandeelhouders van Fluvius.

Van Telenet en Proximus werd geen kerntakenoefening gevraagd omdat ze niet worden gevat, zoals u zegt, door artikel 31 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn of door het regeerakkoord. Waarom maak ik geen werk van een Vlaamse aanpak die geënt is op de Europese richtlijn? Dat is eigenlijk heel simpel: ik zou dat heel graag willen, maar helaas behoort het beheer van het kabelnetwerk niet tot mijn bevoegdheid. Met al mijn bevoegdheden, van Justitie tot Omgeving, Energie en Leefmilieu, heb ik voldoende werk. Ik ga dit er niet bij nemen aangezien dit niet tot mijn bevoegdheden behoort.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp·a): Minister, als ik het goed begrijp, zegt u dat u zich aanpast aan Europa, en voor de rest is het de autonomie van de intercommunale, in dit geval Fluvius, wat ze met die andere taken doet. Kunt u dit bevestigen? U hebt gelijk, dat is een zaak die wij en de gemeenten met Fluvius moeten uitmaken. Vroeger vocht Fluvius bij manier van spreken voor bijkomende bevoegdheden. Nu Fluvius zeker is dat het dit sowieso behoudt, schuift het bepaalde dingen af, zeker als u antwoordt op mijn derde vraag dat u niet weet over welke andere instanties het gaat. Dat bevestigt dat u de zaak in orde brengt met de Europese regels, en dat voor het overige Fluvius mag doen wat het wil.

Minister, het is goed dat we dit weten. Dat plaatst de gemeentebesturen in een andere positie ten opzichte van Fluvius, want er is natuurlijk een verschil tussen zeggen dat het verschillende activiteiten mag blijven doen, maar dat het bijvoorbeeld een gescheiden boekhouding moet hebben. Dat lijkt me logisch, maar dat is iets anders dan wat Fluvius bijvoorbeeld deed, of wat Infrax in Limburg deed, zoals het gezamenlijk aankopen van strooizout of een aantal zaken inzake het milieuvriendelijk beheren van bermen, wat ook belangrijk is voor uw andere bevoegdheid. Nu zegt Fluvius gewoon dat het niet tot zijn basispakket behoort, met alle gevolgen van dien. Dat maakt natuurlijk dat dit voor de gemeenten negatieve gevolgen heeft.

Maar goed, ik stel vast dat u daar zeer formeel in bent. Daarover ben ik zeer tevreden. Ook wat uw antwoord op de vierde vraag betreft, neem ik er akte van dat u vindt dat u daar graag inhoudelijk op zou ingrijpen zoals ik dat voorstel, maar dat dat niet tot uw bevoegdheden behoort. Dan zullen we dat bevragen en zullen we doorgaan. We zullen zeggen dat u, zonder dat dat uw bevoegdheid is, ook effectief vindt dat dezelfde regel daar moet worden toegepast.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Vandenhove, ik wil alleen nog toevoegen dat Fluvius natuurlijk prioritair zijn kerntaken moet uitvoeren. Dat vind ik wel belangrijk. Voor het overige verwijs ik inderdaad naar die Vierde Elektriciteitsrichtlijn, die aparte boekhoudingen.

Fluvius heeft natuurlijk zijn raad van bestuur, heeft zijn eigen aandeelhouders. Ik denk dat het op het eerste gezicht ook aan hen is om die oefening te maken rond wat ze wel en niet doen. Dat ligt vooral in de schoot van de raad van bestuur.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp·a): Nu kan de minister toch niet meer antwoorden, dus ik ga nu iets zeggen waar zij ongetwijfeld mee akkoord gaat. En dat is wat wij altijd hebben gezegd: dat wij met deze fusie in Limburg er andermaal niet schitterend uit komen. Op het ogenblik dat Infrax effectief werkte als een eigen Limburgse intercommunale, was het wat ons Limburgers betreft veel beter dan nu, met die heel grote werking binnen Fluvius.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de premie voor thuisbatterijen
– 1514 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, gedupeerde Vlamingen met zonnepanelen gaan nu natuurlijk op zoek naar andere manieren om die te laten renderen. Voor heel veel zonnepaneeleigenaars is die eenmalige financiële vergoeding die u in het leven hebt geroepen, immers totaal ontoereikend, zeker in vergelijking met hun geïnvesteerde spaarcenten, in een systeem dat door de Vlaamse Regering als vijftien jaar rendabel werd beloofd. Straks komen we daar nog op terug.

Nu kijken Vlaamse gezinnen ook naar een manier om zelf stroom op te slaan, om die te verbruiken wanneer ze het nodig hebben, om toch nog een hoger rendement uit hun zonnepanelen te halen. Daarvoor kan dan bijvoorbeeld een thuisbatterij in aanmerking komen.

De Vlaamse Regering voorziet ook een premie voor dergelijke thuisbatterijen. We weten dat het aantal premieaanvragen in 2019 en vorig jaar eerder laag was. U gaf zelf ook al aan dat een investering in zo'n batterijsysteem meestal niet rendabel was bij PV-systemen (photovoltaic) waarbij gebruik wordt gemaakt van een terugdraaiende teller. Nu, met het verdwijnen van de terugdraaiende teller sinds het begin van dit jaar, en zeker ook met het arrest van het Grondwettelijk Hof, kunnen we verwachten dat het aantal aanvragen dit jaar allicht een pak hoger zal liggen.

De Vlaamse Regering kent tot eind dit jaar een premie toe aan particulieren die een dergelijke batterij laten installeren. Volgens het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA) zou er voor 2021 een budget van 2,2 miljoen euro voorzien zijn, waarmee minstens duizend premies kunnen worden uitgereikt. Het agentschap geeft ook aan dat er dit jaar waarschijnlijk meer dan duizend batterijsystemen zullen worden geplaatst, waardoor het huidige voorziene budget van de premie mogelijk ontoereikend zal zijn. Dit jaar een thuisbatterij plaatsen en daarvoor een premie aanvragen is dus geen garantie op het effectief ontvangen van die premie. Er is bovendien een verlaging van de premie aangekondigd, op een in dit dossier nogal cynische datum: 1 april 2021. Op dat moment wordt de maximumpremie 1800 euro in plaats van 3200 euro.

De Vlaamse Regering heeft ook aangekondigd dat ze zou onderzoeken of het mogelijk is om de eenmalige vergoeding voor de gedupeerde zonnepaneeleigenaars te verhogen met 30 procent indien zij ervoor kiezen om de komende twee jaar te investeren in een batterij of warmtepompboiler. Het valt natuurlijk nog af te wachten of er veel mensen zullen willen investeren in een thuisbatterij indien het budget voor de premies ontoereikend zou zijn.

Minister, vooreerst is het misschien goed dat u aangeeft wat de zin of net de zinloosheid zou zijn van het plaatsen van dergelijke thuisbatterijen, want we horen daarover nogal tegenstrijdige berichten. De ene zegt: doen. De andere zegt dat er toch nog heel wat vraagtekens zijn over de kostprijs en de terugverdientijd bijvoorbeeld. In elk geval wordt vastgesteld dat sinds de commotie over de zonnepanelen opvallend meer interesse bij installateurs van thuisbatterijen wordt genoteerd.

Met hoeveel aanvragen voor een premie voor thuisbatterijen in 2021 houdt u rekening? Plant u nog aanvullend budget vrij te maken voor de installatiepremie van thuisbatterijen in 2021? Zal dit voldoende zijn om tegemoet te komen aan het verhoogd aantal aanvragen in 2021 indien u, net zoals ik, die verhoogde evolutie dit jaar verwacht? Zal de premie voor een thuisbatterij cumuleerbaar zijn met de onderzochte verhoging van 30 procent van de eenmalige premie voor zonnepaneeleigenaars? Wat zijn uw plannen met deze premie na 31 december 2021?

U stelde in overleg te willen treden met de Federale Regering om de btw op thuisbatterijen te verlagen naar 6 procent. Kunt u al iets zeggen over die plannen en dat overleg? Ziet u in de nabije toekomst een rol weggelegd voor thuisbatterijen als de norm bij gezinnen met een PV-installatie? In de beleidsnota Energie maakt u gewag van onderzoek naar de rol van wijk- of buurtbatterijen. Welk onderzoek

werd hiernaar ondertussen al verricht? Wat was daarvan de uitkomst? Welke rol ziet u in de nabije toekomst weggelegd voor wijk- of buurtbatterijen? Kan deze vorm van 'thuisbatterijen' de kostprijs eventueel drukken?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Wij hebben een rondvraag gedaan bij de sector en uit de gegevens van de sector verneem ik dat een thuisbatterij geregeld als optie wordt voorzien in de offertes voor een nieuwe zonnepaneelinstallatie vanaf 2021. De mensen die nu zonnepanelen leggen, kijken ook ineens naar een thuisbatterij. Maar gezien het arrest van het Grondwettelijk Hof en de vernietiging van de terugdraaiende teller bij de 101.000 bestaande prosumenten die al over een digitale meter beschikken, merk ik dat die doelgroep met interesse naar de thuisbatterij kijkt en daar redelijk wat vragen over stelt.

Momenteel ben ik de hoogte van de batterijpremie aan het herevalueren gezien het arrest van het Grondwettelijk Hof. U weet dat de Vlaamse Regering vorig jaar heeft beslist om de batterijpremie vanaf 1 april van dit jaar te verlagen, ook de maximumsubsidie. Gezien het arrest van het Grondwettelijk Hof lijkt het mij nu aangewezen om zowel het budget als het bedrag opnieuw te bekijken en om eigenaars van zonnepanelen te ondersteunen om het zelfverbruik te verhogen en zo de rentabiliteit van hun investering te verbeteren. Ik ga zeker de nodige budgetten voor de batterijpremie vrijmaken binnen de relanceprovisie waarover ik beschik. Gezien de nieuwe situatie staat het op de agenda om dat te herbekijken.

We hadden initieel het idee om voor mensen die niet voor de eenmalige investeringspremie gaan, het budget te verhogen met 30 procent om eventueel te investeren in een batterij of warmtepompboiler. We hebben het grondig juridisch onderzocht. Het juridisch advies hierover leidt me ertoe deze piste te verlaten wegens mogelijke discriminatie tussen investeerders in een thuisbatterij die een nieuwe zonnepaneelinstallatie plaatsten en investeerders die een zonnepaneelinstallatie geplaatst hebben en recht hebben op een verhoogde retroactieve investeringspremie. Het advies is dus niet positief voor dit voorstel en we zullen die piste dus moeten verlaten.

Momenteel staat in het Energiebesluit dat de batterijpremie stopt op 31 december 2021. Ik zal net als vorig jaar ook dit jaar de premie voor de thuisbatterij evalueren en overwegen de batterijpremie voort te zetten in 2022. Belangrijk hierbij is dat de steunhoogtes regelmatig geëvalueerd worden om niet te oversubsidiëren. Ik vind het belangrijk om het jaar na jaar te herbekijken. Door het arrest van het Grondwettelijk Hof ga ik de verlaging die we normaal zouden doorvoeren, herbekijken. Voor volgend jaar zullen we de nodige budgetten vrijmaken, maar we zullen ook moeten kijken naar vraag en aanbod en naar hoe de markt evolueert. We zullen de steunhoogtes regelmatig evalueren.

Er is reeds briefwisseling en bijkomend telefonisch overleg geweest met de Federale Regering. Men liet verstaan dat de plaatsing van thuisbatterijen en warmtepompboilers niet valt onder een van de categorieën waarvoor in de btw-richtlijn bepaald is dat lidstaten een verlaagd btw-tarief kunnen toepassen. Wel is het zo dat deze installaties kunnen genieten van het verlaagde 6 procent btw-tarief indien ze worden geplaatst bij renovatiewerkzaamheden in een woning ouder dan tien jaar. Men verwijst dus naar de btw-richtlijn en zegt dat het niet gaat.

U vraagt of ik een rol zie weggelegd voor thuisbatterijen als de norm bij gezinnen met een PV-installatie? Als ik me niet vergis, denk ik dat het in Duitsland zelfs verplicht is.

Een thuisbatterij heeft een plaats bij decentrale productie bij gezinnen om lokaal de injectiepieken 's middags en de afnamepieken 's avonds te verlagen. Bovendien

kan ze ook het zelfverbruik verhogen. Zeer grote batterijen thuis plaatsen, is economisch en technisch niet zinvol. Een kleine batterij van 1 tot maximaal 1,5 kilowattuur batterijcapaciteit per kilowattpiek geïnstalleerde zonnepanelen is zowel voor de eigenaar als voor het distributienet gemiddeld de beste keuze. Dit komt neer op een batterij van 4 tot 6 kilowattuur voor een referentiezonnepaneel-installatie van 4 kilowattpiek.

Naast zelfverbruik zal de waarde van een batterij in de toekomst vooral liggen in het aftoppen van pieken, het leveren van flexibiliteit en het inspelen op dynamische prijzen.

Wel wil ik waarschuwen dat uit berekeningen van het VEKA blijkt dat een thuis-batterij zeker niet in alle gevallen, ook met inbegrip van de premie, een rendabele investering is, namelijk een terugverdientijd kleiner dan tien jaar. De rentabiliteit van een thuisbatterij is van vele factoren afhankelijk: de capaciteit van de batterij, het vermogen van de zonnepanelen, de mate van zelfverbruik.

Ik heb aan het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap gevraagd om op hun website zo snel mogelijk meer objectieve en wetenschappelijk onderbouwde informatie te verspreiden. Het is belangrijk voor ieder die een thuisbatterij wil installeren, dat men eerst voldoende betrouwbare informatie heeft en die ook grondig doorneemt alvorens mee te gaan in wilde verhalen van sommige installateurs. Ik zeg niet dat ze allemaal zo zijn, maar ik heb toch al een aantal offertes gezien waarbij ik denk dat we dringend objectieve en goed onderbouwde informatie moeten geven. We zijn er dus mee bezig. We zullen dit op de website van het VEKA zetten en ook opnemen in de FAQ's.

De afgelopen jaren hebben sommige installateurs van zonnepanelen een duizeling-wekkend rendement voorgespiegeld, tot wel 20 procent rendement per jaar. Ook die offertes kreeg ik toegestuurd. Iedereen weet dat zulke hoge rendementen voor een investering met een beperkt risico, te mooi zijn om waar te zijn. Vandaar het belang van de objectieve en wetenschappelijk onderbouwde informatie. We gaan ze verspreiden. Het is heel belangrijk dat mensen die overwegen om dit te kopen, zich baseren op deze informatie. We zullen deze informatie ook verspreiden bij de installateurs en bij iedereen die ermee te maken heeft. Als men investeert in een batterij, moet men dat wel doen met de juiste informatie en kijken naar zijn persoonlijke situatie. Voor de buur kan het een goed instrument zijn, maar voor uzelf misschien niet. We moeten vermijden dat er copy-pastegedrag is. Voldoende goede informatie is essentieel.

Het onderzoek naar wijkbatterijen staat nog in zijn kinderschoenen. Het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap is betrokken in een project 'BAT2Portal', dat loopt van 2019 tot 2021, waarin onderzoek wordt verricht naar de mogelijke bijdrage van buurtbatterijen aan de verdere elektrificatie van het energiesysteem en het faciliteren van meer lokale hernieuwbare energie, meer elektrische wagens en meer warmtepompen. In dit project worden twee concrete cases uitgewerkt: een in het researchpark Zellik – Asse – en een in een residentiële buurt in Oud-Heverlee. Doel van het project is te onderzoeken of en wat de wettelijke hinder-nissen zijn en in te spelen op de nood aan informatie op maat bij de diensten die betrokken zijn bij de goedkeuring van een concreet project.

Daarnaast is een project lopende, met steun van het Vlaams Energie- en Klimaat-agentschap, dat tot doel heeft om verschillende batterijsystemen en -types te demonstreren en te evalueren in een gebouw- en wijkcontext en dit onder andere op het vlak van veiligheids- en risicoaspecten en verzekerbaarheid. Een finaal rapport hierover wordt eind dit jaar verwacht.

Er is zeker een rol weggelegd voor wijkbatterijen die een schaalvoordeel hebben ten opzichte van individuele thuisbatterijen. Nog meer dan de thuisbatterij kan de

wijkbatterij een alternatief zijn voor het verzwaren van het elektriciteitsnet. Onder andere met de bovengenoemde projecten wil ik de knelpunten en hiaten in de regelgeving in kaart brengen en wegwerken waar mogelijk. Ook het decretale kader rond energiegemeenschappen zal een belangrijke schakel zijn om de installatie en het gebruik van buurtbatterijen mogelijk te maken.

Collega, ik hoop dat ik zo volledig mogelijk heb geantwoord.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord. Ik onderschrijf in ieder geval uw streefdoel om in dit dossier zo veel mogelijk objectieve informatie te geven. Ook nu weer stellen we vast dat er een aantal dingen, die behoorlijk onduidelijk zijn, de wereld in zijn gestuurd. Het gaat over die 30 procent verhoging voor zonnepaneeleigenaren die gedupeerd zijn. Er wordt aangekondigd dat ze mogelijk meer compensatiepremie krijgen, maar dat blijkt nu juridisch weer niet te kunnen. Er wordt aangekondigd dat er een verlaagd btw-tarief komt voor batterijen, maar ook dat blijkt weer niet te kunnen, behalve bij renovatie. Ik doe een oproep om in dit dossier eindelijk eens minder aankondigingen te doen en wat meer daadkracht en duidelijkheid te geven aan de consument.

U hebt ook gezegd dat u bij de sector vaststelt dat er een verhoogde interesse is. Ik denk dat we dat week na week zeker moeten opvolgen. Kunt u al zeggen of er in de eerste maand van dit jaar aanvragen voor de premie voor een thuisbatterij zijn gedaan? Heel wat mensen blijven zich toch vragen stellen over de kostprijs – 7000 tot 10.000 euro – voor zo'n thuisbatterij. Men vraagt zich af of het wel rendabel zal zijn als men kijkt naar de terugverdientijd. Ik denk dat we heel duidelijk moeten zijn over de zin of onzin van het plaatsen van dergelijke batterijen. We mogen de mensen geen blaasjes wijsmaken.

U zegt ook dat u het budget en het bedrag van de premie voor dit jaar zult herbekijken. Wanneer zult u daar duidelijkheid over geven? Het is heel belangrijk om kort op de bal te spelen, gelet op het niet zo fraaie pad dat de regering in het dossier van de zonnepanelen heeft bewandeld. We moeten heel snel duidelijkheid geven aan de Vlaamse consument, zeker met 2022 in het vooruitzicht wanneer met de invoering van het capaciteitstarief, de thuisbatterij nog meer in de aandacht zal komen te staan, omdat daarmee piekverbruik kan worden vermeden. Er wordt dan wel degelijk een toename van het aantal premieaanvragen verwacht.

Minister, u wilt op de website van het VEKA een helder overzicht geven. Misschien is het ook goed om een soort van premieteller op te nemen zodat de Vlaming kan volgen hoeveel thuisbatterijpremies al zijn aangevraagd en toegekend. Als men plannen zou hebben voor een aanschaf daarvan, kan men, in functie van zijn beschikbare gezinsbudget, die investering begroten.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp·a): Minister, ik was vrij tevreden met uw antwoord. Ik herinner mij dat ik een paar maanden geleden, bij de begrotingsbespreking, heb gewezen op het feit dat er een budget was voor het promoten van thuisbatterijen, maar dat men toch voorzichtig moet zijn omdat men niet weet wat de stand van zaken van die technologie is. We moeten opletten dat we geen technologie ondersteunen en mee financieren die uiteindelijk snel achterhaald zal zijn. Ik denk dat dat risico nu nog groter is, omdat nogal wat mensen nu getriggerd zijn door het idee van de thuisbatterij om het verlies van de terugdraaiende teller te compenseren.

Minister, ik zou echt wel willen oproepen om met de handrem op en met de nodige voorzichtigheid te communiceren over thuisbatterijen. Niet omdat ik er tegen ben,

want ze zijn inderdaad een mogelijke oplossing, maar wel omdat het vandaag voor heel veel gezinnen niet duidelijk is wat het rendement is, of het een verstandige investering is en of het dus verstandig is dat de Vlaamse overheid er nog geld bovenop gaat geven om mensen in die trechter te lokken. Minstens voor een grote categorie van benadeelden van het verlies van de terugdraaiende teller is de thuisbatterij absoluut geen oplossing, en dat zijn vooral diegenen die combineren met een warmtepomp. Een thuisbatterij laat niet toe om het over dat soort van termijnen en volumes te spreiden.

Minister, ik ben blij met uw antwoord, maar ik wil toch onderstrepen dat men met de nodige omzichtigheid moet communiceren en opletten dat we geen tienduizenden gezinnen door een aantal steunmechanismen in een richting duwen waar ze eigenlijk niet veel aan hebben en waar we allemaal samen niet veel aan hebben. Ik hoop dat die technologie snel ontwikkelt, maar laat ons toch maar voorzichtig zijn in wat we aan de mensen aanbevelen. Men moet iedereen oproepen, niet alleen het VEKA, maar ook de installateurs, ook de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) en anderen, om realistische berekeningsmodules beschikbaar te stellen zodat iedereen echt goed kan afwegen wat hij doet met zijn geld. We moeten leren uit ervaringen van het verleden.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Dank u voor de vraag, omdat ze eigenlijk een aantal zaken weergeeft die we toch – dacht ik – duidelijk hadden bediscussieerd.

Ik dacht dat we hadden gesproken over een mogelijke btw-verlaging. We hebben gezegd dat als er meer middelen naar het federale niveau gaan, u zou kunnen voorstellen om de btw te verlagen. 'Zou' – dat was niet beslist. Als het ging over 30 procent premie, was het ook 'zou'. Dat was zo bij de eerste aankondiging om het te onderzoeken. Collega Janssens, u zegt dat dit was aangekondigd als beslist, maar neen, dat was niet beslist. Het was aangekondigd als een mogelijke optie die verder moest worden onderzocht.

Minister, ik hoor op de markt – ik kan momenteel niet verifiëren of dat klopt – dat je voor de huidige batterijpremie een aanvraag kunt doen, maar dat je dan een bestelbon moet opsturen en een aantal administratieve formaliteiten moet vervullen, wat ook logisch is. Op het moment dat het wordt uitgevoerd, zit er nog een zekere periode tussen. Afhankelijk van de leverancier blijkt dat toch gemakkelijk over drie maanden te gaan. Als zou blijken dat bij de eindaanvraag, waarbij je ook een betaalde factuur moet meesturen als bewijs van betaling, het geld al op is, ben je die premie kwijt. Dat is niet logisch, maar ik kan fout zijn. Misschien heeft men die informatie aan mij fout doorgegeven. Vandaar mijn vraag of u dit even kunt nagaan.

Het principe zou moeten zijn dat als je een aanvraag doet en je hebt zelfs een voorschot betaald, dat dan het bedrag van de premie zou worden gereserveerd voor dat project. Dan ben je zeker dat als je het hebt geïnstalleerd, dat je die premie dan ook krijgt. Het kan natuurlijk altijd zijn dat je toch nog beslist om het niet te plaatsen, oké, dan komt dat budget weer vrij. Als je het hebt aangevraagd, ben je wel zeker dat je die premie zou krijgen op het ogenblik dat je de laatste formaliteiten vervult. Blijkbaar zou dat nu niet het geval zijn.

Minister, kunt u dat onderzoeken? Gaat u akkoord met het principe dat als je een bepaald bedrag hebt gereserveerd, je daar zeker van bent als je de laatste formaliteiten hebt vervuld?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Dit is een interessant onderwerp dat in de voorbije debatten ook al aan bod is gekomen. Minister, ik ben heel blij met uw antwoord. Thuisbatterijen kunnen een onderdeel zijn van de oplossing voor een bepaalde specifieke groep gebruikers, maar dat moeten we dan ook heel correct communiceren aan die mensen.

Ik heb een vraag over de concrete informatie, en eventueel simulaties die via het VEKA ter beschikking kunnen worden gesteld, zodat gezinnen het nut van een thuisbatterij al dan niet kunnen inschatten.

Minister, u verwees naar de relanceprovisie. Er zijn mogelijkheden. Het zou misschien goed zijn dat er op de langere termijn een bepaalde zekerheid is. Anders zouden gezinnen misschien zelf kiezen om snelsnel een batterij aan te kopen zonder grondig te hebben overwogen of die al dan niet voor hen nuttig kan zijn, omdat er een bepaald einde of een afbouw van de ondersteuning lijkt te komen. Als men zekerheid heeft op de iets langere termijn, dan zal men minder snel haastige beslissingen nemen. Vandaar mijn oproep om rechtszekerheid te creëren voor wie overweegt om zo'n thuisbatterij te plaatsen, en vooral ook heel correcte informatie met simulaties aan te bieden.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, we zijn het er allemaal over eens dat de informatie correct moet worden verspreid. Qua timing bespreken we volgende week welke budgetten we gaan besteden aan de thuisbatterijen. We moeten dat jaarlijks evalueren want dat is een markt van vraag en aanbod. We gaan ervan uit dat de prijs zal dalen. Volgende vrijdag zal ik het op de ministerraad hebben over het budget, hoeveel we vrijmaken en hoeveel per batterij. Het is tegen dan de bedoeling dat we alle informatie hebben, die goed wetenschappelijk onderbouwd is. Dan kunnen we die tegelijk via al onze kanalen verspreiden. De sector zelf is vragende partij om die informatie te geven.

Collega Janssens, het idee van een simulator vind ik goed. Ik zal vragen aan de diensten of ze iets simpels kunnen maken, zodat de mensen op basis van hun zonnepanelen hun vermogen kunnen simuleren. Ik zal dat vragen aan de administratie.

U vroeg hoeveel aanvragen er dit jaar al zijn. Volgens mijn informatie zijn er op dit moment een 150-tal aanvragen. Dat is ongeveer evenveel als het totaal van vorig jaar. Daar is dus inderdaad meer vraag naar. Het is nu aan de overheid om op een goede manier correcte informatie te geven. De bedoeling is dat er tegen volgende week duidelijkheid komt over budget en informatie. Het arrest van het Grondwettelijk Hof, zeker voor de mensen met een digitale meter, heeft heel de situatie omgekeerd. Dat noopt tot kijken naar de thuisbatterij. De informatie over voor- en nadelen voor ieder persoonlijk moet heel punctueel en juist zijn. Maar dat is voor volgende week vrijdag.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, als we weten dat er in een jaar tijd, van augustus 2019 tot november 2020, 105 aanvragen zijn geweest, en nu 150 in een maand, dan is die interesse heel sterk toegenomen. Daarom is het heel belangrijk dat u en de Vlaamse Regering heel snel duidelijkheid geven over het eventuele nut van zo'n thuisbatterij, het rendement en het voorziene budget voor dit jaar en eventueel ook voor de jaren nadien.

Na heel dat verhaal van die zonnepanelen, is het begrijpelijk dat de Vlaamse gezinnen niet de speelbal willen zijn van een wispelturige en onbetrouwbare regering. Als u nog mensen wilt betrekken in het energietransitieverhaal, dan zal

het op een betere, juridisch meer robuuste en duidelijkere manier moeten gebeuren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de investeringen in hernieuwbare energie
– 1547 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de overwinsten van grote zonneparken
– 1586 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, het wordt weer overvloedig geïllustreerd wat een fiasco heel de klimaathysterie is, en de drang om de zogenaamde hernieuwbare energie door de strot van de mensen te rammen, of het nu in de vorm is van windmolens of zonnepanelen. Het is een langgerekt fiasco van de voorbije decennia, en het komt rechtstreeks voort uit de klimaathysterie die men zich heeft laten opdringen vanuit een soort utopisch maakbaarheids-denken en een door het christendom geïnitieerde schuldbesef dat we boete moeten doen voor onze welvarende samenleving. Het is te potsierlijk voor woorden. Psychologen en filosofen zullen daar in de toekomst nog interessante analyses van maken.

Minister, alhoewel u vrolijk meedoet aan die klimaatreligie en aan het domme idee dat we allemaal moeten inzetten op zogenaamd hernieuwbare energie, liet u zich toch tijdens het actualiteitsdebat over de terugdraaiende teller het volgende ontvallen. Het was een opvallende uitspraak die onmiddellijk de pers haalde. Ik citeer: "Beste collega's, we moeten ook lessen leren. Heel de politieke cultuur van 2002 tot nu rond hernieuwbare energie heeft 30 miljard euro gekost. 30 miljard euro, in hernieuwbare energie!" Er staat zelfs een uitroepteken achter.

Het is misschien ietwat anders verwoord dan wat ik net hebt gezegd, en uw visie verschilt natuurlijk nog altijd wel, maar het zegt wel dat u hopelijk – dat zal de toekomst uitwijzen – beseft wat voor een waanzin heel die politieke cultuur van subsidiëring van zonnepanelen en windmolens is.

Minister, u merkte ook op dat we nog steeds de door de Europese Unie opgelegde klimaatdoelstellingen niet halen ondanks die vele tientallen miljarden euro's en dat we een eind moeten maken aan de oversubsidiëring van hernieuwbare energie. Oversubsidiëring is weer zo'n typisch woord. Ik zou het woord 'over' weglaten en ik zou zeggen: we moeten een einde maken aan de subsidiëring van hernieuwbare energie.

Minister, ik wil even stilstaan bij het bedrag van 30 miljard euro, want dat is niet niks natuurlijk. Het komt uit de zakken van de belastingbetalers. Hoe komt u aan dat bedrag? Kunt u dat uitleggen? Wat is het aandeel van de verschillende subsidiesystemen zoals bijvoorbeeld de groenestroomcertificaten hierin? Kunt u een overzicht geven per legislatuur van de bedragen die werden gespendeerd aan hernieuwbare energie sinds 2002?

Het mag duidelijk zijn dat die uitspraak van u ook een mea culpa is. Misschien kunt u dat eens expliciteren, want het is duidelijk dat de N-VA van vrijwel al die regeringen onafgebroken deel heeft uitgemaakt en dus heeft meegehold met de

oversubsidiëring van hernieuwbare energie zoals u dat noemt. Kunt u dus een overzicht geven per legislatuur van de bedragen die daaraan werden gespendeerd en die u vandaag terecht in vraag stelt?

Hoeveel van het door u aangehaalde bedrag van 30 miljard euro werd geïnvesteerd in kleinschalige hernieuwbare energie voor particulieren? Hoeveel werd er geïnvesteerd in hernieuwbare energie voor bedrijven, overheidsinstellingen en producenten van hernieuwbare energie-installaties? Graag een opsplitsing hiervan.

Hoeveel verwacht u dat er nog zal of zou moeten worden geïnvesteerd in hernieuwbare energie om de zogenaamde klimaatneutraliteit te halen in 2050 die de EU ons oplegt en waarin deze regering zich helaas heeft ingeschreven? Waarom denkt u dat ondanks de reeds gedane miljardeninvesteringen, de huidige doelstellingen niet eens werden en worden behaald? Kunnen we uit uw bovenstaande uitspraken afleiden dat de energietransitie in Vlaanderen de afgelopen twintig jaar heeft gefaald? Dat lijkt me uiteraard wel, sterker nog, ik ben er zeker van. Maar ik zou dat graag uit uw mond horen.

De groenestroomcertificaten worden stilaan afgebouwd. Zult u nog andere stappen nemen om de oversubsidiëring van hernieuwbare energie de komende jaren aan te pakken? Een ezel stoot zich geen twee of drie keer aan dezelfde steen. Deze Vlaamse Regering heeft dat wel al een aantal keer gedaan. Dat mag nu eindelijk eens stoppen.

Minister, wat kunt u nog ondernemen om het vertrouwen in het energiebeleid van de Vlaamse overheid te herstellen?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Voorzitter, ik vind het een beetje vreemd dat deze vragen om uitleg gekoppeld zijn, maar niettemin zal ik mijn vraag om uitleg, die gaat over de overwinsten van grote zonneparken, met heel veel overtuiging stellen.

De groenestroomcertificaten en de disproportionele toekenning ervan gaven al vaker aanleiding tot discussie in regering en parlement. Dat is al heel vaak gebeurd, over verschillende legislaturen heen. Zo dienden wij met onze fractie ten tijde van de behandeling van de Turteltaks een amendement in dat de overwinsten van de grote zonneparken moest aanpakken.

Het probleem is simpel samen te vatten: de steun voor die parken evolueerde niet mee met de daling van de kostprijs van de technologieën. Vandaag is de hernieuwbare energie uit wind en zon, en warmte in een aantal gevallen, de meest kostenefficiënte technologie. Dat is niet altijd zo geweest, maar vandaag is dat wel zo. Het gaat er natuurlijk om dat die prijs fel gedaald is de laatste jaren, maar dat die steun niet mee is gedaald.

Pas in 2013, ondertussen al acht jaar geleden, werd de minimumsteun bepaald op basis van de onrendabele topberekening, waardoor grote installaties vanaf 2013 in principe niet meer worden overgesubsidieerd.

Maar het probleem is dat de grote installaties die voor 2013 in dienst werden genomen, nog altijd genieten van die oversubsidiëring, aangezien de toekenning van de certificaten voor een periode van twintig jaar gebeurde. Voor een aantal ervan lag dat op tien jaar, maar laat ons zeggen dat de echte overwinst zich situeert bij de installaties waar certificaten voor twintig jaar werden gegarandeerd.

Het is zo dat grote PV-installaties (photovoltaic) die opgestart werden in 2009, nog altijd 450 euro per megawattuur krijgen; installaties die opgestart zijn in 2010

krijgen nog 350 euro per megawattuur. Dit voelt vandaag bijzonder onrechtvaardig.

Voor alle duidelijkheid: ik pleit niet voor een retroactieve aanpak van die installaties; ik denk dat dat juridisch gewoon onmogelijk is. Ik pleit wel voor een onderzoek om te kijken of de overwinsten van de grote zonneparken kunnen worden afgeroomd. Zeker de grote zonneparken die voor 2013 in werking werden gesteld, genieten bovenmatige winsten. Het zal niet eenvoudig zijn, maar moeilijk gaat ook. Ik aanvaard dat u zegt dat dat moeilijk wordt, maar ik aanvaard niet dat het onmogelijk zou zijn. Ik vraag om dat grondig te onderzoeken, niet meer maar ook niet minder. Ik denk dan aan bepaalde zaken. Je kunt natuurlijk niet inbreken in de bestaande contracten, maar je kunt wel, net zoals je gsm-pylonen belast, grote zonneparken op een bepaalde manier belasten. Ik denk dat dat zeker mogelijk moet zijn. Mijn vraag is om dit ten gronde te onderzoeken. Als het over fiscaliteit gaat, legt de overheid heel vaak inventiviteit aan de dag om zoiets in orde te brengen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Bedankt voor de vele vragen. Ik ga daar natuurlijk heel nauwkeurig op antwoorden. Er waren ook heel wat schriftelijke vragen naar cijfers. Ik zal die ook meegeven, maar ik verwijs ook naar de schriftelijke antwoorden die ik heb gegeven. Ik verwijs bijvoorbeeld naar schriftelijke vraag 174 van 3 november 2020.

Ik kom terug op die 30 miljard euro, collega Van Rooy. Inderdaad, de totale steun die tussen 2005 en 2019 reeds werd uitbetaald, bedraagt 11 miljard euro, waarvan het overgrote deel werd uitgereikt via de groenestroomcertificaten.

Verder is er nog de steun van 2020 tot en met 2030, die nog betaald zal moeten worden aan bestaande installaties die groenestroomcertificaten ontvangen en in dienst zijn genomen tot en met 31 december 2019. Ik heb gezegd dat daar nog tot 2030 aan moet worden betaald. Dit gaat over een te betalen steun van ongeveer 9,4 miljard euro. Dat moet worden opgeteld bij die 11 miljard euro.

Boven op die bedragen komen voor hernieuwbare energie ook nog de kosten van de warmte-krachtkoppeling (wkk). Die wordt tot 2019 ingeschat op 1,7 miljard euro. Ook dat loopt door tot 2030. Dat moet u daar ook bij optellen. Daarnaast wordt de Vlaamse bijdrage aan het bestaande offshore windmolenpark in de periode tot 2030 geschat op 6 miljard euro. Met al die bedragen samen kom je ongeveer aan 30 miljard euro, waarvan een groot stuk al betaald wordt, en een groot deel nog loopt tot 2030.

U vraagt ook een overzicht per legislatuur. Ik heb een overzicht per jaar, als u dat goedvindt. Het begint vanaf 2005, dan hebben we 108 miljoen euro. In 2006 bedraagt het 157 miljoen euro, in 2007 182 miljoen euro, in 2008 230 miljoen euro, in 2009 399 miljoen euro, in 2010 476 miljoen euro en in 2011 689 miljoen euro. In 2012 gaat het om 997 miljoen euro, in 2013 1,072 miljard euro, in 2014 1,048 miljard euro, in 2015 1,136 miljard euro, in 2016 1,048 miljard euro, in 2017 1,102 miljard euro, in 2018 1,186 miljard euro, en in 2019 1,158 miljard euro. Maar ik zei al dat die groenestroomcertificaten doorlopen. Dat zullen lopende kosten zijn tot 2030.

Dan kom ik tot uw derde vraag: hoeveel van het door de minister aangehaalde bedrag van 30 miljard wordt geïnvesteerd in kleinschaligere hernieuwbare energie voor particulieren? De totale steun voor zonnepanelen tot 2030 wordt ingeschat op 13 miljard euro, waarvan ongeveer de helft zal worden toegekend aan particuliere installaties. Verder werd er aan de residentiële sector ook steun toegekend voor

warmtepompen, zonneboilers en warmtepompboilers voor een bedrag van 145 miljoen euro.

Zoals u weet, heb ik vanaf dit jaar voor zonnepanelen voor deze legislatuur gezegd dat we gewoon een eenmalige investeringspremie geven. We halen dat uit de algemene begroting, dus we steken dat niet in de energiefactuur. We begroten dat voor deze legislatuur op ongeveer 100 miljoen euro. Ik denk dat het ook duidelijk is dat we daarmee komaf maken met wat er in het verleden is gebeurd.

U vroeg hoeveel we verwachten dat er nog zal worden geïnvesteerd in hernieuwbare energie. Op dit moment is het moeilijk in te schatten hoeveel er nog geïnvesteerd zal worden in hernieuwbare energie om de klimaatneutraliteit in 2050 te halen. De energietransitie is in volle ontwikkeling en innovatie zal er ook voor zorgen dat de kosten voor hernieuwbare energie hopelijk nog dalen. Ik wil er ook wel op wijzen dat de Europese Commissie in heel hun visie rond energie en wat er in aanmerking komt voor die energiemix, ook kernenergie heeft opgenomen. Dat is iets wat onderbelicht wordt in verschillende debatten. Juist is juist. Ik wil dat ook even benadrukken. Als u gaat kijken naar de presentaties die de Europese Commissie geeft, zit kernenergie mee in die energiemix. Ik vind het belangrijk dat die informatie ook wordt meegegeven, zodat men niet doet alsof dat voor de Europese Commissie niet meer kan.

Ik kom tot uw vijfde vraag: kunnen we uit bovenstaande uitspraken van de minister afleiden dat de energietransitie in Vlaanderen de afgelopen twintig jaar gefaald heeft? Ik denk dat het energiebeleid van de afgelopen twintig jaar gewoon veel te veel geld heeft gekost. Men heeft zeker de eerste jaren via die groenestroomcertificaten veel te veel uitgedeeld. Ik vind het dan ook erg om te moeten vaststellen dat de doelstelling niet wordt gehaald. Daarom ben ik ook pleitbezorger van het bepalen van haalbare doelstellingen, die er ook voor zorgen dat ze betaalbaar zijn. Anders spreek je doelstellingen af waarvan je weet dat ze niet haalbaar zijn, tenzij we er heel veel geld tegenaan gooien. En dan worden ze nog niet gehaald.

Voor mij zijn haalbare doelstellingen dus belangrijk. Die zorgen er ook voor dat het betaalbaar blijft. En het arrest van het Grondwettelijk Hof maakt ook duidelijk dat we heel voorzichtig moeten omspringen met die oversubsidiëring en de beloftes die men maakt. Daarom komt er vanaf dit jaar een nieuw beleid rond zonne-energie, waarbij we gewoon een eenmalige premie geven, zoals we dat ook bij woningrenovatie doen, die afbouwt in de tijd. We voorzien dus een budget voor deze legislatuur van 100 miljoen euro.

U vroeg ook of ik nog andere stappen zal nemen om de oversubsidiëring aan te pakken. Vanaf 2022 daalt de steun aan bestaande installaties jaarlijks. In 2022 daalt dat met ongeveer 11,6 miljoen euro. Dat loopt in 2030 op tot 700 miljoen euro. De reden hiervoor is dat er steeds minder groenestroomcertificaten worden uitgereikt aan bestaande installaties. Vanaf 2029 zal er zich een sterkere daling voordoen, omdat voor steeds meer zonnepanelen de periode van minimumsteun van twintig jaar afloopt.

Verder heb ik al een aantal maatregelen genomen om de oversubsidiëring van nieuwe installaties te vermijden. Zo heb ik een meer marktconforme vergoeding ingevoerd en nog een aantal technische parameters vastgelegd, zoals bijvoorbeeld de maximale opstalrechten. Daardoor wordt de steun verlaagd. Daarnaast worden de meeste PV-installaties vanaf 2021 gesubsidieerd via een eenmalige investeringssteun en niet meer via groenestroomcertificaten of andere zaken. Ik heb ook de achterpoort gesloten die door sommige windmolenbouwers gebruikt werd om overmatige subsidies te ontvangen. Ten slotte wordt de steun voor wind en zon verder afgebouwd tegen 2025.

U vraagt wat ik ga ondernemen om het vertrouwen in het energiebeleid van de Vlaamse overheid te herstellen. Ik hoef u niet te zeggen dat dat vertrouwen op dit

moment onder nul staat. Het is belangrijk dat we vanaf nu die eenmalige investeringspremie voor zonnepanelen, waarvoor die terugdraaiende teller wegvalt, zo snel mogelijk, dit jaar nog, in orde brengen. Ook het recent goedgekeurde windplan en zonneplan geeft aan dat we gaan voor een consequent beleid, een beleid dat duidelijk de juiste informatie geeft. We doen geen beloftes die we niet kunnen waarmaken, en we moeten vooral zien dat we streng zijn als het gaat over subsidies, bijvoorbeeld voor windmolens.

We werken nu met open calls, en dat maakt het voor onze diensten mogelijk om de meest kostenefficiënte aanvragen in aanmerking te nemen. Hetzelfde geldt voor zonnepanelen. We moeten ook correct betalen. En de informatie moet ook heel correct zijn.

Collega Danen, u vroeg of ik ten gronde wil onderzoeken of de overwinsten van grote zonneparken afgeroomd kunnen worden. Ik heb al juridisch advies ingewonnen, de Vlaamse overheid heeft deze problematiek al juridisch laten onderzoeken. Iedereen in deze commissie weet ook dat, als ik geld kan afnemen, ik dat ook zal doen, ook als het gaat over oversubsidiëring. Ik vind dat dat correct moet zijn. Ik heb een vermindering van de steun aan bestaande PV-installaties laten onderzoeken. Volgens deze juridische analyse is dat enkel denkbaar voor zover er hierover een dwingende reden van algemeen belang bestaat en voor zover aan het vertrouwensbeginsel niet op buitensporige wijze afbreuk wordt gedaan.

De maatregel moet het gelijkheidsbeginsel naleven, niet retroactief zijn en de rentabiliteit van de installaties niet in het gedrang brengen. Dat laatste werd door het Grondwettelijk Hof als belangrijk criterium aangestipt in zijn rechtspraak waarbij destijds uitspraak werd gedaan over de door de hernieuwbare-energieproducenten ingestelde rechtszaken tegen de door het decreet van 13 juli 2012 ingevoerde eindigheid van het groenestroomcertificatensysteem.

U weet dat toen een aantal energieproducenten naar het Grondwettelijk Hof getrokken zijn om te zeggen dat ze het daar niet mee eens waren. Dan heeft het Grondwettelijk Hof gezegd dat er het gelijkheidsbeginsel is, dat het niet-retroactief is en dat de rentabiliteit van de installaties niet in het gedrang mag komen.

Een beperking van het aantal toegekende groenestroomcertificaten en/of een beperking van de periode waarin de groenestroomcertificaten worden toegekend, kan dan ook enkel in zoverre men binnen de door het Grondwettelijk Hof gevalideerde krijtlijnen blijft.

Een verlaging van de minimumsteun, een beperking van de periode van minimumsteun of een beperking van de aanvaardbaarheid van de certificaten zijn echter geen aan te bevelen maatregelen. Zij riskeren immers zonder gevolg te blijven, doordat er op dat punt expliciete contractuele garanties werden afgesloten in uitvoering van de energiebeleidsovereenkomst. Het zijn net de door u geviseerde installaties van voor 2013 die hiervan gebruik hebben gemaakt.

Het is belangrijk dat ik dat duid. In 2006 werd immers via een door de toenmalige Vlaamse minister van Energie Kris Peeters afgesloten energiebeleidsovereenkomst vastgelegd dat de distributienetbeheerders de decretaal vastgestelde minimumsteun ook contractueel aan hernieuwbare-energieproducenten zouden garanderen. In uitvoering daarvan hebben de distributienetbeheerders zich verbonden om de garantie te geven, bepaald in de modelovereenkomst, die bij de energiebeleidsovereenkomst is toegevoegd.

In de modelovereenkomst verbinden de distributienetbeheerders zich om gedurende twintig jaar de groenestroomcertificaten te aanvaarden en de op de dag van de overeenkomst bestaande minimumsteun hiervoor te betalen. De Vlaamse Regering heeft zich hiervoor garant gesteld. De Vlaamse Regering heeft zich verbonden om

mogelijke schade van de distributienetbeheerders ten gevolge van decretale maatregelen die ingaan tegen die contractuele garanties, te dekken. Dat is een monstercontract, als ik het zo mag zeggen.

Die contractuele praktijk kwam immers voort uit een gebrek aan vertrouwen in de standvastigheid van de decreetgever en had dan ook juist als bedoeling om het risico van decretale wijzigingen te dekken. Er is in ieder geval minstens een duidelijk risico dat, indien een dergelijke decretale tussenkomst gebeurt, de contractuele garantie zal worden ingeroepen door respectievelijk de hernieuwbare-energieproducenten tegen de distributienetbeheerders en de distributienetbeheerders tegen de Vlaamse Regering.

Tot slot wil ik erop wijzen dat we dat juridisch goed bekeken hebben. Voorlopig zie ik niet in hoe ik onder die overeenkomst van 2006, die dan ook nog eens gebetonneerd is in het decreet, uit kan geraken. Alle collega's die mij daarbij kunnen helpen, graag. Als jullie voorstellen hebben, zou ik dat graag weten. We hebben ons juridisch al langs alle kanten laten adviseren en er zelf naar gekeken, maar het zit zeer goed gebetonneerd.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, dank u voor uw zeer uitgebreide antwoord en voor de vele cijfers die u hebt genoemd. Dat waardeer ik. Die subsidiëring in de hernieuwbare energie is alleen maar erger geworden. Het is een vijftiental jaar geleden begonnen met enkele honderden miljoenen euro's tot meer dan 1 miljard euro in de jaren 2017-2018-2019, en dat fiasco loopt nog door, zoals u bevestigt, tot 2030.

U klopt zichzelf dan op de borst omdat u daarmee ophoudt. U hebt het dan over een eenmalige investeringspremie op zonnepanelen deze legislatuur van 100 miljoen euro die niet in de energiefactuur zou terechtkomen. Ja, goed, het blijft natuurlijk een beetje van hetzelfde laken een pak. Die 100 miljoen euro moet door iemand worden betaald, is het niet via de energiefactuur dan is het via een andere weg. Uiteindelijk zullen ook daar de belastingbetalers in Vlaanderen voor opdraaien, ook diegenen die geen zonnepanelen leggen. Uiteindelijk doet u gewoon voort met dat systeem, zij het in een iets mindere en iets meer beheerste mate.

Als u dan antwoordt op mijn vraag hoeveel u verwacht dat er nog geïnvesteerd zal moeten worden in de toekomst – want we moeten nu vooral naar het heden en de toekomst kijken –, dan zegt u dat dat koffiedik kijken is en kijkt u naar de Europese Unie. Ik heb het al vaker aangekaart dat hier de essentie van het probleem ligt. U maakt terecht de analyse dat er de voorbije decennia zovele tientallen miljarden euro’s zijn geïnvesteerd in hernieuwbare energie, dat dat fiasco nog tot 2030 doorloopt. U voegt daar terecht aan toe dat dat dan nog niet eens heeft geleid tot het behalen van de doelstellingen, die vooral komen van de Europese Unie en internationale toestanden zoals het Parijse klimaatverdrag. In antwoord op mijn vraag over de toekomst zegt u dat dat afwachten is en dat u zult zien wat de EU nog zal beslissen. Als u aan het handje blijft lopen van de EU – en dat doet niet alleen u maar de hele Vlaamse Regering –, dan vrees ik dat wij opnieuw zullen worden geconfronteerd met dezelfde situatie, want de EU zal alleen maar hogere doelstellingen opleggen en u zult die steeds willen proberen te behalen. Dat zal niet lukken met die 100 miljoen euro die u nu investeert als investeringspremie voor zonnepanelen voor particulieren.

U hinkt eigenlijk voortdurend op twee benen. Dat lees ik ook vandaag in de krant. Er staat: ‘De windmolenparken op zee maken de energiefactuur weer duurder. Zuhal Demir boos om stiekeme verhoging’. Dan zegt uw federale collega Tinne Van der Straeten terecht dat dat beslist is door de vorige Federale Regering, waar ook de N-VA in zat. U moet de hand nog veel meer in eigen boezem steken dan u op

dit moment doet, vrees ik, en u moet uiteindelijk een kant kiezen. Ofwel zegt u wat ik en mijn partij zeggen: stop met die hernieuwbare-energiewaanzin, stop met de subsidiëring daarvan, niet alleen de oversubsidiëring, stop überhaupt met de subsidiëring daarvan, hol niet mee in die klimaatreligie. Of doe dat wel, maar dan zit u altijd geklemd tussen enerzijds het feit dat u het in uw woorden haalbaar en betaalbaar wil houden en anderzijds wat de EU oplegt. Wat de EU oplegt, is natuurlijk niet haalbaar en niet betaalbaar. De EU is nog veel knettergekker dan heel die Vivaldiregering op het Belgische niveau. Dat zullen we de komende jaren ook zien wanneer bijvoorbeeld het capaciteitstarief zal worden uitgerold.

Mijn laatste vraag was hoe u de burgers opnieuw vertrouwen wilt doen krijgen in het energiebeleid van de Vlaamse Regering. Dat zal niet zijn door te antwoorden dat we niet weten hoe het de komende jaren zal zijn met de hernieuwbare energie, omdat de EU dat oplegt. Dat zal ook niet zijn door die waanzinnige elektrificatie, die zal leiden tot een capaciteitstarief waardoor heel wat mensen die weinig energie verbruiken, meer zullen betalen.

Om te concluderen: ik ben helaas niet voldaan met uw antwoord, wel wat de cijfers betreft. Daarvoor nogmaals dank. Ik vrees dat wij de komende jaren dezelfde fiasco's zullen zien als met de zonnepanelen en de terugdraaiende teller. Minister, dat wordt alleen maar veroorzaakt door u, die geen stelling wilt innemen tegen de Green Deal, tegen de Europese Unie, tegen de klimaatwaanzin.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik vind het een beetje jammer dat het kind met het badwater wordt weggegooid. Het is niet zo dat hernieuwbare energie als dusdanig slecht of te verwerpen is, allesbehalve. Het gaat erom dat er een aantal foute keuzes zijn gemaakt door de vorige regeringen, en dat maakt dat alles in een slecht daglicht gesteld is.

Mijnheer Van Rooy, wat wilt u dan eigenlijk wel? Wilt u dan misschien nieuwe kerncentrales? Ik heb me de laatste jaren verdiept in de materie, en zoals ik het begrijp, is op het vlak van de ontwikkeling van nieuwe kerncentrales en technologie op dat vlak bijzonder weinig vooruitgang geboekt. Ik heb wat opzoekwerk gedaan. In West-Europa zijn er drie kerncentrales in opbouw. Allemaal hebben ze gigantische vertragingen en geraken ze gewoon niet van de grond. Mijn stelling is – en alle experten zeggen dat met mij, behalve de echte nucleofielen – dat de businesscase voor een nieuwe kerncentrale in Europa er gewoon niet meer is. Hinkley Point kost 30 miljard euro. Men moet daar meer dan 100 euro subsidie voorzien per megawattuur. Subsidies voor een kerncentrale: gekker moet het echt niet worden. In Finland is er hetzelfde probleem. Dan hebben we nog een kerncentrale in Frankrijk, in Flamanville, waar men ook op gigantische kosten stelt. Er is dus geen businesscase voor een kerncentrale in Europa. Ik stel me dan de vraag: wat wilt u dan wel? Ik stel die vraag ook aan minister Demir.

De hernieuwbare energie is de voorbije jaren natuurlijk verkeerd gesubsidieerd, maar de langetermijndoelstelling is dat we zullen draaien op hernieuwbare energie, en daar is eigenlijk heel weinig discussie over. Er zijn mensen die zeggen dat kernenergie ook een plaats moet hebben op andere plekken in de wereld. Ik heb respect voor die mening. Maar hernieuwbare energie zal sowieso zeer prominent aanwezig zijn in de energiemix van de toekomst. Minister, hoe gaan we er werk van maken om het vertrouwen van de burger en van bedrijven in hernieuwbare energie te stimuleren? Dat is voor mij cruciaal. Er is geen weg terug.

Ik wil besluiten met te zeggen dat er nu al businesscases zijn voor de windparken op zee die geen subsidies meer zullen vangen. Ik maak me sterk dat het volgende dat België zal doen, met heel weinig of zelfs zonder subsidies zal kunnen.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Eerst even voor de goede orde der dingen: het begin van de vraag van de heer Van Rooy was net een schriftelijke vraag, namelijk twintig verschillende cijfers opvragen in subcategorieën. Minister, ik heb ook nog een bijkomende schriftelijke vraag. Kunt u van 2006 tot 2021 geven wat de baten geweest zijn voor de economie, de jobcreatie, de toegevoegde waarde enzovoort, per categorie, per sector en per jaar alstublieft? Ik maak natuurlijk een grapje. Dat kan niet de bedoeling zijn van een vraag om uitleg.

Maar, collega's, daarmee zeg ik wel waar het over gaat. U kunt van een liberaal veel verwachten, maar niet dat die een kerk of een religie aanhangt. Weet u waarom wij meestappen in de energietransitie? Harde cash, pure economische groei, uitsparen van kosten voor toekomstige generaties. Ik kan er wat cijfers bij halen. De omslag naar circulaire economie, energietransitie en klimaat zal Europa tegen 2030 1.800 miljard euro opleveren als we dat stevig zouden doorvoeren. Als de globale economie omschakelt naar klimaatneutraliteit tegen 2050, dan kost ons dat op dertig jaar 30.000 miljard euro en levert ons dat 75.000 miljard euro op. Met andere woorden: een globale transitie met 45.000 miljard euro winst. Winst, vooruitgang en welvaart!

Dan dat gedoe over subsidie en oversubsidiëring. Natuurlijk willen wij een energiesysteem zonder subsidies. Uiteraard, elke liberaal droomt ervan. Weet u wat u daarvoor nodig hebt? Een correcte prijszetting. De vervuiler betaalt. Dat heet dan het internaliseren van de externe kosten. Misschien moeten we daar eens werk van maken, minister. Weet u wat u aan het doen bent, wat de voormalige bevoegde ministers Turtelboom, Tommelein en Peeters gedaan hebben? Dat is de miserie van het verleden opkuisen omdat er inderdaad foute keuzes zijn gemaakt op het moment dat we dat systeem geïnstalleerd hebben.

We hebben in de plenaire vergadering de discussie gevoerd, mijnheer De Meester. We moeten inderdaad de volledige energiefactuur eens tegen het licht houden en ons de vraag stellen wie waarvoor betaalt. Hoelang gaan we nog vervuilend gebruik solidariseren? Misschien moeten we dat niet meer doen. Wie betaalt wat? Wat is een rechtvaardige verdeling van kosten en baten?

Laat me één ding heel duidelijk zeggen, collega Van Rooy en anderen: de klimaat- en energietransitie is iets dat geld opbrengt. Minister, zou u bereid zijn om eens te laten onderzoeken wat de opbrengsten zijn van een hernieuwbaar energiesysteem en hoe we de financiering daarvan op een transparante en eerlijke manier kunnen laten verlopen?

De voorzitter: De heer De Meester heeft het woord.

Tom De Meester (PVDA): Minister, ik dank u voor uw zeer uitgebreide antwoord op de mondelinge en de schriftelijke vraag van het Vlaams Belang over de cijfers.

De cijfers zijn natuurlijk zeer interessant. Je ziet er ten eerste in dat het probleem inderdaad zeer vroeg is ontstaan, lang voor Freya Van den Bossche, om man en paard te noemen. In 2011 is de factuur al ontspoord. Je ziet ook dat onder Freya Van den Bossche, in de periode dat het probleem is gesteld, begin 2011, de factuur nog eens is verdubbeld, tot bijna 1 miljard euro. Met andere woorden: de Vlaamse Regering heeft op dat moment veel te laat en veel te traag ingegrepen en toegelaten dat de factuur nog verder is ontspoord.

Daardoor zitten we nu per jaar met een factuur van meer dan een miljard euro, een factuur die wij allemaal betalen. Het is de consument die het kind van de rekening is. Collega Schiltz, u kunt wel zeggen dat u voor de energietransitie bent omdat het over harde cash gaat. Dat is gemakkelijk, want het zijn wel de

consument en de kleine bedrijven die die harde cash betalen. Zij betalen wel de rekening, en dan is het natuurlijk gemakkelijk om voor de harde cash te zijn. Jij moet ze niet betalen. Dat is het probleem waar het over gaat.

Minister, ik ben een beetje teleurgesteld in uw antwoorden over het afromen van de woekersubsidies van de grote plantages. U zegt dat u overal juridisch advies hebt ingewonnen. Ik zou dat advies graag hebben en misschien kunt u dat delen met de commissie. Ik heb het gevoel dat er vooral naar argumenten à décharge van Fernand Huts zijn gezocht, terwijl men natuurlijk ook argumenten à charge moet vinden. Hoe kunnen wij een creatieve juridische oplossing zoeken om het probleem op te lossen? Dat is de kwestie. U verwijst naar het vertrouwensbeginsel en dat het niet retroactief mag zijn en dat de rentabiliteit niet in het gedrang mag komen, maar al die argumenten gelden blijkbaar niet voor die kleine zonnepaneeleigenaars die nu hun terugdraaiende teller kwijt zijn. Daar geldt die rechtszekerheid niet, daar geldt de rentabiliteit niet, daar geldt het vertrouwensbeginsel niet. Ik kan me dus niet van de indruk ontdoen, collega's en minister, dat hier met twee maten en twee gewichten wordt gemeten.

Minister, ik denk dat u wel iets kunt doen. U kunt, ten eerste, het juridisch advies met de commissie delen zodat wij dit ook kennen. Misschien hebben wij wel andere inzichten. Ten tweede, heb ik in het actualiteitsdebat in de plenaire vergadering gevraagd om een audit te doen naar de rendementen van die plantages. Dat kunt u perfect als minister laten doen. U kunt over alles een audit doen. Het zou ons toch een beter zicht geven. Minister, bent u bereid om een audit te overwegen?

Ten derde is er de factuur. Mijnheer Schiltz, u kunt natuurlijk zeggen dat de heer Tommelein en de liberalen het probleem hebben opgelost, en het spijt me dat ik het u moet zeggen, maar de liberalen zijn geen deel van de oplossing maar een deel van het probleem in dezen. Het zijn de liberalen die de hele subsidiëringspolitiek mee in de steigers hebben gezet. Als ik mij niet vergis, zijn het zelfs de liberalen geweest die op een bepaald moment hebben gepleit tegen de versnelde afbouw van de subsidies, samen met de collega's van Groen. Kom hier nu niet het heilig boontje uithangen, zeker niet wanneer het gaat over de heer Tommelein, die de hele krakkemikkige juridische constructie heeft opgezet die nu door het Grondwettelijk Hof is verworpen en vernietigd. Meneer Schiltz, ik zou in uw geval een toontje lager zingen.

Minister, ik heb een bijkomende vraag. Wat u naast de audit ook nog kunt doen, is de groenestroomfactuur van 1 miljard euro uit de energiefactuur halen en financieren met algemene middelen op een meer rechtvaardige manier. Dat kunt u wel doen. Dat zeggen niet alleen de communisten, dat zegt bijvoorbeeld ook de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG). Laat ons dat uit de factuur halen. Ze wordt op twee manieren in de factuur doorgerekend. Via de energieleveranciers wordt een deel in de energiekosten doorgerekend; u kunt zeggen dat dat niet mag. In de distributienettarieven worden de openbaredienstverplichtingen ook voor een deel verrekend. Ook daar kunt u het wettelijke kader decretaal aanpassen zodat dit in de toekomst niet meer gebeurt.

Minister, bent u bereid om die fundamentele oplossingen te overwegen in de denkoefening die u nu ongetwijfeld aan het maken bent?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik wil u bedanken voor de overvloed aan informatie en cijfers.

Collega's, we kijken op een eenzijdige manier naar de energietransitie en de cijfers worden op een eenzijdige manier geponeerd: enkel kosten naar voren brengen, zonder de baten en de vermeden kosten zoals het feit dat we minder fossiele

energie uit het Midden-Oosten naar hier moeten halen als we hier onze eigen hernieuwbare energie produceren. Als we dat ook niet mee in rekening brengen, dan voeren we hier een vals debat. Dan voeren we een debat waarbij we de mensen die we moeten meekrijgen in de energietransitie, verder afstoten. Net zoals de titel in Het Nieuwsblad dat de energiefactuur verder zal stijgen door het doorrekenen van de offshorekostprijs fout is. De elektriciteitsfactuur zal dit jaar, in januari 2021, voor het vierde jaar op rij lager zijn. Het vierde jaar op rij is er een daling van de elektriciteitsfactuur. Dat zou de titel moeten zijn van het artikel in Het Nieuwsblad. De betrokken journalist heeft dat trouwens aan mij intussen ook bevestigd.

Minister, ik hoop dat u dus ook naar buiten zult brengen dat wij er wel degelijk in slagen, gezamenlijk, om de elektriciteitsfactuur al vier jaar op een rij te laten dalen. Ik apprecieer uw inspanningen om daar verder aan te werken. U zet de subsidie op punt, een beweging die we sinds het decreet van de collega's Homans, Martens en mezelf van 2012 op een goede manier hebben ingezet. Oversubsidiëring wordt systematisch vermeden, en dat moeten we uiteraard ook doen.

Minister, laat ons alstublieft de baten, de reden waarom we de energietransitie ondersteunen en faciliteren, ook in het zonlicht plaatsen. Ik reken erop dat u daar een inspanning voor doet en ook dat laat becijferen. Op die manier kunnen we een correct debat voeren over het beleid van zowel het verleden als de toekomst.

Over de energiefactuur zullen we het in de volgende vraag om uitleg hebben, maar ook daar is uiteraard nog werk aan.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Collega Danen, u spreekt altijd over nieuwe kerncentrales, maar u bent de optie vergeten van het langer openhouden van de bestaande kerncentrales. Dat is nog altijd de goedkoopste oplossing, waardoor men geen gascentrales moet bouwen, wat minder milieubelastend zou zijn.

Ik hoor collega De Meester zeggen dat we creatief moeten denken. 'Feel free' en dien een voorstel van decreet in hoe u dit gaat aanpakken, geen enkel probleem. We kunnen dan zien of het ook de grondwettelijke toets van het Grondwettelijk Hof doorstaat en de toets van de Raad van State. 'Feel free. We are waiting for it.' Het komt misschien volgende week al in de plenaire vergadering.

We zijn hier een heleboel cijfers op één hoop aan het gooien, als antwoord op een vraag om uitleg die eigenlijk meer een schriftelijke vraag is. Normaal gezien is het ook de regulator die met cijfers komt en die een vergelijking maakt met de voorgaande jaren en waarbij we, sorry collega Bothuyne, kijken naar het Vlaamse luik en niet naar het federale luik. Ik zit in het Vlaams Parlement en niet in het federale.

Het doet me hartzeer als ik zie dat de factuur voor de federale bijdrage aan offshore stoemelings stijgt met 30 procent. In december is beslist om dat vanaf 1 januari in te voeren. Ik vind dat niet transparant en het is niet goed.

We kunnen een hoorzitting organiseren met de regulator, waarbij we uitgebreid van gedachten kunnen wisselen over de tarifering en niet alles moeten proppen in een vraag om uitleg. Hoever staan we? Zakt de factuur of niet? De cijfers kunnen ook worden geverifieerd en besproken door de regulator. Die kan zeggen of het klopt of niet. Eenmaal we het eens zijn over de cijfers, kunnen we discussiëren over de methodiek van aanpak om de cijfers te doen dalen. Willen we het doen of niet? Het is een discussie die collega Schiltz ook graag zal willen voeren. Het nu willen proppen in één vraag om uitleg, is weinig zinvol.

Ik vraag dus een hoorzitting met de regulator waarbij we ook nog een aantal andere zaken kunnen bespreken, zoals het capaciteitstarief, een probleem dat zij ook moeten behartigen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, ik zal het juridisch advies overmaken aan het secretariaat, zodat de leden van de commissie het krijgen. Ik verwijs ook naar het contract dat in 2006 gesloten is en waarin heel zware verplichtingen zijn opgenomen. Je kunt er niet onderuit. Als iemand andere inzichten heeft, dan hoor ik het graag. Ik zal het advies dat ik heb, aan jullie overmaken.

Ik vind dat we in de toekomst een aantal zaken anders moeten doen. Ik denk dat we het erover eens zijn dat er in het verleden niet echt op een doordachte manier is omgegaan met het energiebeleid. Men dacht gewoon geld vrij te maken via de energiefactuur, waardoor het dan wel goed zou komen, maar het tegendeel is waar.

Collega Van Rooy, u vindt dat ik daar verantwoordelijk voor ben. Dat is dan maar zo; u mag dat vinden. Ik vind dat men verkeerde keuzes heeft gemaakt en verkeerde beslissingen heeft genomen – en dan heb ik het over iedereen die de afgelopen jaren mee in het beleid zat. Oké, maar we moeten vermijden dat we dat in de toekomst opnieuw doen. Dat is voor mij en deze regering essentieel. We zijn er vorig jaar al mee begonnen door de oversubsidiëring van zowel wind als zon aan te pakken. Belangrijk is dat de regering beslist heeft om het niet in de energiefactuur te steken. Ook dat is een keuze geweest.

We hebben het afgelopen jaar met de VREG een groot bedrag rond de distributienettarieven uit de energiefactuur gehaald – dat mag ook worden gezegd. Volgend jaar wordt de openbare verlichting ook uit de factuur gehaald. Alle nieuwe investeringen in zon maar ook nieuwe systemen voor renovaties worden niet opgenomen in de factuur. Ook dat is een keuze. Ik heb aan het federale niveau laten weten dat men dat daar ook moet doen, want er is natuurlijk een Vlaamse component, maar ook een federale. Als wij er van alles uit halen maar het federale niveau niet, dan is het dweilen met de kraan open. Als men gascentrales zal bouwen, dan is het mijn vraag wat men daarmee gaat doen. Dat is nog koffiedik kijken.

In de toekomst moeten we voorzichtig zijn met het beleid. We moeten onze centen twee keer omdraaien. Is het niet te veel? Welk rendement geven we? Dat pad wil ik bewandelen. Ik wil het niet in de energiefactuur steken.

Wat we ook moeten doen, is voorzichtig zijn met doelstellingen. Als je je verbindt tot bepaalde doelstellingen, dan moet je die natuurlijk ook nakomen, want als je je doelstelling hier niet nakomt, dan moet je hernieuwbare statistieken aankopen. Dan zitten we in dat debat. Ik weet dat sommigen mij verwijten dat ik daar veel te voorzichtig in ben, maar het is op basis van het verleden dat ik pleit voor haalbare doelstellingen. Het is de reden geweest, ook met de Europese klimaatdoelstelling, dat Vlaanderen zich binnen de federale context heeft onthouden. We hebben aan de Waalse en Brusselse collega's gezegd dat we ons onthouden bij de verhoogde 55 procentdoelstelling omdat er nog geen duidelijkheid was over wat de andere landen zouden doen, over hoe het wordt verdeeld enzovoort. Dat de federale overheid geen rekening heeft gehouden met ons advies, dat is iets anders.

Binnenkort zullen we natuurlijk moeten onderhandelen over een burden sharing. Dat komt binnenkort op ons af. Ook in die context zal ik herhalen dat we voor een doelstelling moeten gaan die we kunnen halen.

Er werd hier en daar verwezen naar het capaciteitstarief. Daar is de VREG mee bezig. Ik heb de VREG daar al twee keer over gehoord en ik zal dat nog eens doen om te horen hoe ze die invoering zien.

Nederland werkt met andere zaken, zoals fiscale voordelen. Dat er kosten zijn aan hernieuwbare energie, dat moeten we niet ontkennen. Het zijn kosten, maar mijn pleidooi is om die kosten zo redelijk en betaalbaar mogelijk te houden. We zitten met een aantal engagementen uit het verleden. Ik heb daar juridisch advies over gevraagd en dat zal ik jullie overmaken. Als jullie daar andere inzichten over hebben, graag.

In de toekomst moeten we vooral zorgen dat we niet de fouten maken die we in het verleden hebben gemaakt.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, eerst en vooral moet u zich niet onthouden bij die ridicule 55 procent-CO_2-reductiedoelstelling. U moet daar gewoon tegen stemmen. Ik ben het beu dat er altijd wordt verwezen naar de VREG om de verantwoordelijkheid af te schuiven wat het capaciteitstarief betreft. De VREG wil dat capaciteitstarief alleen maar invoeren omdat we in dit land met overheden zitten, zowel de Belgische als de Vlaamse, die aan het handje lopen van de Europese Unie met die klimaatreligie en met die elektrificatiewaanzin, waardoor het capaciteitstarief zogezegd moet worden ingevoerd omdat anders ons elektriciteitsnet totaal overbelast zou raken. Dat is de enige waarheid.

Wat de kostenbatenanalyse betreft, begrijp ik dat sommigen hier een beetje zenuwachtig zijn geworden van de cijfers die ik opvraag. Ik heb dat bewust gedaan via een vraag om uitleg, want dat levert natuurlijk een mooie video op sociale media op van minister Demir die een opsomming maakt van al die kosten, al die miljarden euro's die de voorbije decennia zijn gegaan naar de hernieuwbare-energiewaanzin.

Het is goed om dat niet slechts op papier te lezen, maar om dat effectief uit de mond van de minister van Energie te horen. Ik waardeer trouwens dat u dat hebt gedaan.

Mijnheer Schiltz, vraag de baten gerust op. Een kostenbatenanalyse, daar is het Vlaams Belang altijd voor. Maar besef dan goed dat u ook vraagt en dat er wordt geanalyseerd in wiens zakken die baten belanden, want daar ligt natuurlijk het kalf gebonden. De energiearmoede in Duitsland, die enorm is toegenomen in de laatste decennia, heeft te maken met het feit dat de subsidiëring en de dogmatische, fanatieke invoering van hernieuwbare energie voor een herverdelingsmechanisme zorgen waarbij er geld gaat van de armen en van de middenklassen naar de rijken, naar de kapitaalkrachtigen. Dat is wat de subsidiëring van hernieuwbare energie met zich meebrengt.

Wie ik echt waardeer in deze commissie, is de heer Danen, die mij oprecht vraagt wat ik dan wel wil en wat er met kernenergie moet gebeuren. Een zeer terechte vraag, mijnheer Danen. Als ik u goed heb begrepen, bent zelfs u voor een energiemix, waarin ook kernenergie is opgenomen.

Ik zie u neen schudden, oké, dan is dat niet zo. Zoals minister Demir terecht opmerkt, zegt ook de EU dat kernenergie in die energiemix moet zitten. Dan is natuurlijk de vraag hoe groot het aandeel van kernenergie moet zijn in die energiemix. Het antwoord op die vraag is natuurlijk: zeer groot. Hoe meer hernieuwbare energie je hebt, hoe onbetrouwbaarder de energievoorziening is en hoe meer back-up je moet hebben van kernenergie dan wel van olie of gas om die schommelingen in de energievoorziening op te vangen.

Maarten Boudry, wiens opiniestuk minister Demir op haar Twitter heeft gedeeld, heeft daar een zeer goede analyse over geschreven, waarin hij zwart op wit en met cijfers aantoont dat vanaf een bepaald aandeel hernieuwbare energie de kosten

om de onbetrouwbaarheid op te vangen zo gigantisch groot worden voor wat batterij-opslag betreft of de back-upsystemen zoals de gascentrales die de Vivaldi-regering nu zal laten bouwen, dat het natuurlijk een totale peperdure grap wordt. Over kernenergie worden veel leugens verteld.

Ja, voorzitter, ik sluit af, dit zou ons nog veel verder kunnen voeren, maar de droge waarheid is natuurlijk dat er nog nooit zoveel kernenergie is geweest in de wereld als vandaag. Buiten Europa – mijnheer Danen, ik hoop dat uw blik nog niet zo beperkt is als die van een globalistische politicus die zich alleen richt op Europa of West-Europa –, in landen in Zuid-Amerika, in Amerika, in China, in India, in het Midden-Oosten investeert men gewoon in kernenergie en in thorium. U weet het, dat is mijn stokpaardje.

Als we die 30 miljard euro die nu verspild is aan die hernieuwbare energie, hadden geïnvesteerd in de nieuwste generatie kerncentrales en in thorium, dan hadden we vandaag heel dat hernieuwbare-energiefiasco met die zonnepanelen en met die terugdraaiende teller en met al die mensen die nu de dupe zijn niet gehad.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik zal niet op alles kunnen ingaan wat hier is gezegd. Ik stel voor dat we nu een hoorzitting organiseren met de VREG zodat we wat ruimer kunnen gaan dan de focus van een vraag om uitleg.

Misschien toch nog even dit. We mogen het echt niet voorstellen alsof fossiele energieën of kernenergie goedkoop of bijna gratis zijn en hernieuwbare energie duur. Dat klopt helemaal niet. Er zijn ook miljarden euro's gegaan naar de kerncentrales en naar fossiele subsidies. Nu zitten we op een omslagpunt waarop hernieuwbare energie goedkoper aan het worden is dan fossiele of kernenergie. Dat is waar we voor staan.

Minister, u zegt terecht dat we niet de fouten mogen maken van het verleden. Dat klopt, we moeten naar de toekomst kijken. Als we naar de toekomst kijken en als we dat goed invullen, zullen we zien dat investeringen in hernieuwbare energie goedkoper zijn en vooral voor heel erg veel baten zoals jobs en technologische vernieuwing zorgen en er ook voor zorgen dat we op de toekomst zijn voorbereid.

Wat ik daarstraks heb willen zeggen, is dat er over het feit dat we op lange termijn naar hernieuwbare energie gaan geen enkele discussie is. Alleen de weg daarnaartoe, daarover is wel discussie. Minister, ik wil daar samen met u graag over nadenken, maar ik hoop oprecht dat we omwille van de debatten in het verleden niet dezelfde fouten maken en hernieuwbare energie wel de kansen geven die het verdient.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de compensatieregeling voor eigenaars van zonnepanelen met een digitale meter
– 1584 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de waarde van de terugleververgoeding en het aanbieden van flexibiliteitsdiensten door prosumenten.
– 1623 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de compensatieregeling voor de terugdraaiende teller
– 1680 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Voorzitter, de inleiding is volgens mij genoegzaam bekend. Het Grondwettelijk Hof heeft beslist de regelgeving met betrekking tot de terugdraaiende teller te vernietigen en het is nu aan de Vlaamse Regering om het puin te ruimen en na te gaan wat mogelijk is om het vertrouwen in hernieuwbare energie te herstellen en om mensen op een billijke wijze te vergoeden. Ik heb een aantal vragen waarin ik vooral de focus leg op de mensen die disproportioneel hard worden getroffen.

Minister, u hebt een nieuwe regeling uitgewerkt. Het hoofdcriterium voor die regeling moet zijn dat de mensen die een inspanning hebben geleverd, moeten worden gecompenseerd, niet meer en zeker ook niet minder. Hoe zult u omgaan met de ongewenste neveneffecten die de komende dagen, weken of maanden zullen opduiken? Ik zou een bloemlezing kunnen geven, maar u hebt in uw mailbox wellicht ook berichten gevonden van mensen met de vreemdste combinaties die ik niet had verwacht. Er zijn mensen die met accumulatoren en zonnepanelen werken en die nu de terugdraaiende teller aan hun neus zien voorbijgaan. Wat zult u doen met betrekking tot de ongewenste neveneffecten? Wilt u een systeem opzetten om daarmee om te gaan en te vermijden dat dit als een boemerang weer in uw gezicht belandt?

U hebt laten weten dat de nieuwe compensatieregeling door het Energiefonds en de algemene middelen zal worden gefinancierd. Kunt u meer details geven over de wijze waarop het energiefonds bijkomend zal worden gespijsd? De gewone bijdragen zullen allicht niet volstaan om hieraan tegemoet te komen.

Hoe zult u omgaan met nieuwe discriminaties? Zo zijn er, bijvoorbeeld, mensen die in een gelijkaardige situatie zitten, van wie eentje al een digitale meter heeft en een andere pas in 2028 een digitale meter zal installeren. Die laatste gebruiker zal zijn teller nog meer dan zeven jaar kunnen laten terugdraaien, maar die andere gebruiker zal dat voordeel niet hebben.

Vooral de burgers die bijkomende ecologische investeringen hebben gedaan, worden de dupe van de nieuwe regeling. Ik denk dan aan mensen met een warmtepomp. Ik heb in het Vlaams Parlement al meermaals gepleit voor een regeling op maat voor de warmtepompbezitters. Ik heb dat gevraagd aan de voormalige ministers Turtelboom en Tommelein en aan toenmalig bevoegd minister Peeters. Ze hebben me altijd gezegd dat ze eraan werkten, maar ik stel vast dat ondertussen weinig tot niets is gebeurd. Wat zult u doen voor die mensen – want zeker

in combinatie met zonnepanelen wordt een warmtepomp nog veel minder interessant. U bent het er vermoedelijk mee eens dat warmtepompverwarming de toekomst is. We moeten ervoor zorgen dat die bedrijven werk blijven hebben en dat de gezinnen die hierin hebben geïnvesteerd niet de financiële dupe worden. Bent u bereid werk te maken van een regeling voor die mensen?

Ik heb misschien nog een suggestie in verband met een oplossing voor de mensen die geen terugdraaiende teller meer hebben. Een van de grote punten van kritiek is natuurlijk dat we de elektriciteit die we niet verbruiken bijna gratis op het net moeten zetten. We kunnen die stroom aan een leverancier verkopen, maar dan aan 3 tot 4 eurocent per kilowatt. Dat is natuurlijk bijzonder weinig, want we kopen stroom in aan 24 tot 26 eurocent per kilowatt. De vraag is of het Vlaams Energie-Bedrijf (VEB) geen actieve rol kan spelen door een hogere prijs aan te bieden en op die manier lokale stroom te gebruiken om de lokale besturen van stroom te voorzien. Zoals u weet, zorgt het VEB voor de energiecontracten van de lokale besturen.

Op de website van de Vlaamse overheid staat het volgende te lezen: "Als u twijfelt om zonnepanelen te plaatsen, dan kunt u de terugverdientijd berekenen via de Zonnekaart Vlaanderen." Zijn de terugverdientijden aan de nieuwe situatie aangepast?

Mijn zevende en laatste vraag is wellicht de fundamenteelste omdat hij voor een stukje naar de toekomst kijkt. Wie in de toekomst ongeveer een derde van zijn totale energieverbruik zelf opwekt en dan ook verbruikt, kan winst maken met de nieuwe digitale teller. Dat liet een energie-expert van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) optekenen.

Waarom werd tot nu zo weinig aandacht gegeven aan het nettarief 'Werkelijke afname', het systeem waarin de mensen nu terechtkomen wanneer ze een digitale meter krijgen? En wat gaat u doen om het zelfverbruik te stimuleren? U weet allicht dat voor de meeste mensen met zonnepanelen met een hoger niveau van zelfverbruik het nieuwe systeem interessanter is dan de digitale teller. Dan is het natuurlijk de kwestie dat het zelfverbruik moet worden gestimuleerd. Welke oplossingen ziet u daarvoor?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, het is goed dat u op het moment dat het Grondwettelijk Hof zijn arrest velde heel snel tot de actie bent overgegaan, om voor een deel een compensatie in het vooruitzicht te stellen. Zeker voor die iets meer dan 100.000 prosumenten met een digitale meter is een premieregeling belangrijk. Maar er zijn nog andere elementen.

In het debat dat we erover hadden in de plenaire vergadering, heb ik al een aantal gebruikersgroepen genoemd die met de vooropgestelde compensatie allicht geen rendement van 5 procent kunnen verkrijgen.

(onverstaanbaar)

Dat is de reden waarom de federale overheid uiteindelijk succesvol de regeling heeft aangevochten.

Hoe groter het verschil tussen de zuivere elektriciteitsprijs en de all-in factuur, hoe groter het voordeel van de terugdraaiende teller. Het artificiële voordeel dat op die manier wordt gegenereerd, is dus cynisch genoeg groter geworden naarmate de overheid in de energiefactuur meer kosten voor het energiebeleid is gaan verrekenen. In schril contrast daarmee staat de aardgasfactuur, die amper extra wordt belast: een scheeftrekking die warmtepompen een tweede keer benadeelt. We

hebben het in deze commissie al vaker gezegd: een grondige evaluatie van de globale energiefactuur dringt zich op, met als doel een eenvoudigere, transparantere en klimaatvriendelijke energieprijs. Een budgetneutrale oefening van de verschuiving van de lasten van de stroomfactuur naar de fossiele energiefactuur kan daar voor een deel aan tegemoetkomen. In juni 2020 zei u dat u daar werk van wilde maken en dat u tegen 2022 een aantal stappen zou zetten.

Een deel van de oplossing zal daarnaast liggen in het beter waarderen van de geïnjecteerde stroom. Op dit moment bieden leveranciers terugleververgoedingen aan ongeveer 4,5 eurocent per kilowattuur. De energiekosten die leveranciers zelf aanrekenen voor de geleverde stroom, liggen vaak boven de 10 eurocent per kilowattuur. Dit verschil wordt grotendeels verklaard door het aanrekenen van kosten voor groene stroom/warmte-krachtkoppeling (wkk)-certificaten in de energiekosten door de leverancier, ongeveer 3 eurocent per kilowattuur. Dit zijn de kosten die leveranciers aanrekenen om aan hun jaarlijkse quotumverplichting te voldoen. Het lijkt logisch dat PV-eigenaars (photovoltaic) ook in die zin vergoed zouden worden voor de groene stroom die zij op het net injecteren, tenminste als de geïnjecteerde stroom kan meetellen voor de quotumverplichting van de leverancier.

Een derde punt is dat eigenaars van batterijen, warmtepompboilers en accumulatietoestellen flexibiliteitsdiensten kunnen aanbieden aan de netbeheerder en aan de hele energiemarkt. Daarvoor zouden ze ook een vergoeding moeten krijgen. Het stimuleren van slim gebruik levert de netbeheerder immers ook al een enorme kostenbesparing op het vlak van netdimensionering op, als we de kostenbatenanalyse van de Vlaamse Regulator voor de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) mogen geloven. De Vlaamse Regering werkt aan een omzetting van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn in een flexibiliteitsdecreet en bijbehorende uitvoeringsbesluiten. Het is essentieel dat de markt voor flexibiliteitsdiensten zich zo snel mogelijk kan ontwikkelen, zodat ook die vergoeding de rentabiliteit voor de zonnepaneeleigenaars kan verhogen.

Minister, hebt u al een globale analyse van de verschillende representatieve gebruiksprofielen van zonnepaneeleigenaars kunnen maken? Zo ja, hebt u gebruiksprofielen kunnen identificeren die onvoldoende gecompenseerd worden door de compensatiepremie die nu wordt vooropgesteld, bijvoorbeeld voor mensen met warmtepompen? Welke maatregelen stelt u voor om deze groepen een billijke compensatie te geven?

Welke maatregelen zult u nemen om de energiefactuur fundamenteel te hervormen, om zo de 'businesscase' van warmtepompen en elektrische voertuigen te verbeteren? Kunt u aangeven hoe u staat tegenover een budgetneutrale oefening van de verschuiving van de lasten van de elektriciteitsfactuur naar de fossiele energiefactuur?

Kunt u toelichting geven bij het al dan niet meetellen van de door prosumenten geïnjecteerde stroom voor de quotumplicht van leveranciers? Kunnen leveranciers de geïnjecteerde groene stroom via garanties van oorsprong (GO's) gebruiken voor hun groenestroomcontracten? Welke oplossingen stelt u voor om de waarde van de terugleververgoeding omhoog te krijgen?

Kunt u een stand van zaken geven bij de totstandkoming van het flexibiliteitsdecreet en bijbehorende uitvoeringsbesluiten? Wat verwacht u hier concreet van? Wanneer verwacht u dat de markt voor flexibiliteitsdiensten zich zal ontwikkelen? Kunt u een inschatting geven van de waarde van die flexibiliteitsdiensten voor de netbeheerder, en de flexibele prosument?

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Uw vraag was niet helemaal verstaanbaar, mijnheer Bothuyne, misschien moet u ze nog eens als schriftelijke vraag indienen. Grapje, sorry.

Minister, honderdduizenden Vlaamse gezinnen baseerden hun beslissing om nog voor 1 januari 2021 te investeren in zonnepanelen op de belofte van de vorige Vlaamse Regering om het systeem van de terugdraaiende teller voor 15 jaar te behouden. U kondigde daags na het arrest van het Grondwettelijk Hof aan een regeling uitgewerkt te hebben die gedupeerde zonnepaneeleigenaars een rendement van 5 procent op hun investering in een PV-installatie zou garanderen. Er rijst echter steeds meer bezorgdheid omtrent deze eenmalige financiële compensatie. Doordat men uitgaat van een gemiddelde installatie voor het berekenen van de compensatiepremie, wordt het voor veel gezinnen moeilijk om daadwerkelijk een rendement van 5 procent op hun investering te halen. Ook zonnepaneeleigenaars die hun investering in een PV-installatie combineerden met warmtepompen, dreigen het slachtoffer te worden van de uitgewerkte regeling. Zij vrezen bedrogen uit te komen met hun dubbele investering.

U verklaarde tijdens de plenaire vergadering van 27 januari 2021 dat men rekening moet houden met "heel wat groepen die extra benadeeld zijn".

Minister, neemt u bijkomende maatregelen voor groepen die door bijkomende omstandigheden – zoals bijvoorbeeld de installatie van een warmtepomp – het beloofde rendement van 5 procent op hun PV-installatie niet dreigen te halen? Zo ja, welke maatregelen en wanneer zouden deze bekendgemaakt worden? Zo neen, waarom niet?

Kunnen de duizenden Vlamingen die ondertussen reeds hun compensatiepremie online berekenden, erop vertrouwen dat zij ook daadwerkelijk een gelijkaardige premie zullen ontvangen in de loop van dit jaar of op het einde van het jaar? Hebt u daar juridische zekerheid over? Zal de premie nog aan een belasting onderhevig zijn? Herinner u de zorgpremie die werd beloofd en uiteindelijk voor rekening van de zorghelden kwam nadat ze een behoorlijke som moesten betalen aan de federale schatkist.

Is uw visie op de verplichte installatie van de digitale meter veranderd sinds de bekendmaking van het arrest van het Grondwettelijk Hof? Zult u laten onderzoeken of de verplichte installatie van de digitale meter ongedaan kan worden gemaakt?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Het zijn heel veel vragen. Ik zal ze proberen correct te beantwoorden met alle informatie die ik heb. Dat is ook belangrijk. Ik vind het fijn dat de voorzitter hier voldoende tijd voor vrijmaakt. Het is belangrijk dat de volksvertegenwoordigers de informatie krijgen en kunnen overmaken aan hun achterban, want het is zo al erg genoeg.

Nu, ik zal beginnen bij de vragen van collega Danen, en dan die van collega Bothuyne en Janssens. Sommige vragen overlappen ook wel wat.

De regeling die we hebben uitgewerkt rond de eenmalige investeringspremie, vertrekt van een referentie-installatie van 4 kilowattpiek en een omvormervermogen van 3,6 kilovoltampère, en voorziet in een rendement van 5 procent op vijftien jaar. Op basis van het geïnstalleerde vermogen aan zonnepanelen krijgt elke individuele installatie een retroactieve investeringspremie die zich richt op dat gemiddelde rendement van 5 procent.

Ik ben zeker aandachtig voor ongewenste neveneffecten en bekijk of en waar we moeten bijsturen. Ik zal hier straks bij de volgende vragen op terugkomen.

Jullie weten ook dat we de rechtsbasis van deze premie decretaal aan het uitwerken zijn. Het is de bedoeling om dat voor de paasvakantie rond te krijgen. We gaan sowieso ook advies aan de Raad van State vragen, desnoods twee keer. Zo is dat juridisch voldoende robuust, dat lijkt mij belangrijk. Zodra dat is goedgekeurd, veronderstel ik dat we na april ook kunnen overgaan tot betaling. Het is de bedoeling om dit jaar de betalingen te doen.

Ik kom tot uw tweede vraag. De premies die in 2021 worden uitbetaald, zullen volledig worden gedragen door de algemene uitgavenbegroting. Vanaf 2022 en volgende jaren is afgesproken dat twee derde op de begroting komt, het resterende een derde wordt gedragen door het Energiefonds. Maar we gaan dat Energiefonds niet bijkomend spijzen. We zullen natuurlijk een aantal zaken van nieuw beleid in de toekomst niet meer kunnen doen. Daar wil ik ook heel duidelijk over zijn. Voor mij is het geen optie om een energieheffing of wat dan ook te doen. Maar die een derde die uit het Energiefonds moet komen, zal worden gedragen door de middelen die er zijn. Dat betekent dat we sommige zaken deze legislatuur helaas niet zullen kunnen doen.

Dan uw derde vraag. De berekening van de premie houdt inderdaad rekening met wat u in uw vraag stelde. Voor installaties die pas later een digitale meter krijgen, wordt het voordeel van de bijkomende jaren gebruik van de terugdraaiende teller in rekening gebracht. Naarmate de jaren vorderen, zal het bedrag van de premie voor eenzelfde installatie dan ook dalen.

Prosumenten hebben steeds de mogelijkheid om op eigen initiatief een digitale meter aan te vragen en te genieten van een retroactieve investeringspremie die dat jaar geldt. Voor een deel van de prosumenten, vooral mensen met een kleinere PV-installatie, kan dit natuurlijk een interessante optie zijn. Ik heb al mensen gehoord die zeiden dat ze een heel kleine installatie hebben, en dat ze nog geen digitale meter hebben. Voor hen is het gelijk of ze nu die terugdraaiende teller behouden en de digitale meter niet nemen, of kiezen voor de digitale meter en een beroep doen op de premie. Die mails krijgen we dus ook binnen. Die mensen kunnen dan natuurlijk die keuze maken.

Wat uw vierde vraag betreft: inderdaad, warmtepompen in combinatie met zonnepanelen zijn de laatste jaren vooral geplaatst bij nieuwbouw. Deze woningen zijn daardoor zeer energie-efficiënt en hebben in veel gevallen ook een korting gekregen of zelfs een vrijstelling van de onroerende voorheffing gedurende vijf jaar. Dat mogen we niet vergeten. Die vrijstelling zullen ze ook behouden. Dit voordeel is niet meegerekend in de berekening van die investeringspremie, anders zou die investeringspremie ook lager zijn. Op deze wijze wordt dus wel al indirect rekening gehouden met de warmtepompen en de zonneboilers.

Normaal is het zo dat de groenestroomcertificaten en andere voordelen worden afgetrokken. Maar mensen die warmtepompen hebben en die een vrijstelling hebben van onroerende voorheffing, zullen dat behouden. Zo houden we daar indirect al rekening mee.

Warmtepompen zijn net als elektrische wagens grote verbruikers van elektriciteit. De hoge prijs van elektriciteit is vaak een rem op de verdere groei van deze toekomstgerichte oplossingen. Zoals ik vorig jaar zei in deze commissie, en laatst nog in de toelichtingen bij de beleids- en begrotingstoelichting (BBT), zal ik een impactanalyse uitvoeren van het effect om de REG-premies (rationeel energie-gebruik) in de toekomst niet meer door te rekenen in de elektriciteitsfactuur, maar om dat op de aardgasfactuur te zetten. Die impactanalyse is dus bezig.

De kosten van de REG-premies voor isolatie, dubbel glas en warmtepompen bedroegen de laatste vijf jaar gemiddeld 80 miljoen euro. Het is ook belangrijk om te weten dat het aardgasdistributienettarief ongeveer gelijk zal blijven aangezien

de andere componenten zullen dalen. Die impactanalyse gaan we dus uitvoeren om te kijken hoe zich dat verhoudt.

De hoogte van de terugleververgoeding is inderdaad wel laag. Ik zie dat ook aan heel veel reacties van mensen, die zeggen dat ze die 40 cent niet de moeite vinden. Ik zal bekijken hoe we die vergoeding toch wat hoger kunnen maken – het is natuurlijk een vrije markt, met het spel van vraag en aanbod –, zeker als we kijken naar de buurlanden, waar men eigenlijk bijna dubbel zoveel krijgt. Ook dat zit nu in een stroomversnelling door dat arrest van het Grondwettelijk Hof.

Dan kom ik tot vraag zes. De zonnekaart was al aangepast aan de huidige situatie, aangezien eigenaars van nieuwe zonnepanelen geplaatst vanaf 2021 sowieso geen beroep meer konden doen op de terugdraaiende teller, maar wel een investeringspremie kunnen aanvragen.

U had ook een vraag rond zelfverbruik. Dat zelfverbruik wordt vooral bepaald door de nieuwe en grote toepassingen als warmtepompen, elektrische wagens, batterijen en warmtepompboilers. Deze toepassingen zullen binnen enkele jaren automatisch en zonder invloed op het comfort aangestuurd worden om zo goedkoop mogelijk te verbruiken: als de zon schijnt, maar ook als de wind waait. Vandaag is dit nog een nichemarkt, zeggen experten mij. Maar onder andere door het arrest zal de aandacht sterk verhogen en zal ook het aanbod snel verhogen.

Bij het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA) loopt een studie om communicatie rond zelfverbruik voor te bereiden. Het is de bedoeling om, aan de hand van veelvoorkomende en herkenbare gezinsprofielen, burgers wegwijs te maken in hoe zij concreet hun zelfverbruik kunnen verbeteren. Ook dat is dus in voorbereiding.

Dan beantwoord ik nu de vragen van collega Bothuyne. Zoals ik heb gezegd, is er een rendement van 5 procent, wat mij redelijk lijkt. Uiteraard is niet elke zonnepaneelinstallatie gelijk aan de gemiddelde standaardinstallatie. Sommigen betaalden hun zonnepanelen duurder of goedkoper. Niet iedereen heeft een even goed georiënteerd dak en niet iedereen heeft eenzelfde percentage zelfverbruik. Dat weten we. Maar als je een standaardinstallatie neemt en je neemt dat rendement van 5 procent op vijftien jaar in dat bepaalde jaar, dan denk ik dat die investeringspremie wel een redelijke vergoeding is.

Uw tweede vraag kwam al aan bod bij de antwoorden op de vragen van collega Danen.

Ik ga over tot uw derde vraag. In oktober vorig jaar heb ik Fluvius en de VREG om een advies gevraagd om ook garanties van oorsprong toe te kennen voor PV-installaties tot 10 kilowatt, aangezien zij instaan voor de toekenning van certificaten voor PV en voor de handel in certificaten en garanties van oorsprong. Dit onderzoek loopt nog.

Zodra we het hebben, zullen we het u overmaken.

Het toekennen van garanties van oorsprong aan deze installaties kan een ondersteunende rol spelen voor de hoogte van de terugleververgoeding, zij het wellicht in beperkte mate door de beperkte waarde van de garanties van oorsprong. Het gaat op basis van de huidige prijzen voor een gemiddelde PV-eigenaar over enkele euro's per jaar. Aandachtspunt hierbij is dan ook dat de administratieve kosten moeten opwegen tegen de waarde die een dergelijke garantie van oorsprong vertegenwoordigt.

Ik hoop het ontwerp van decreet met betrekking tot de flexibiliteit en de energiegemeenschappen begin maart in te dienen in het Vlaams Parlement, waarna het

zijn verdere wetgevende traject zal afleggen. Parallel werken we aan het uitvoeringsbesluit. Het is de bedoeling om dit net voor of net na – maar ik hoop net voor – het zomerreces definitief goed te keuren.

Het is duidelijk dat de markt voor flexibiliteitsdiensten op het distributienet nog veel groeipotentieel heeft. Ik zal dan ook een flexibiliteitsplan 2022-2025 opmaken waarin een visie, ambitie en een aantal maatregelen naar voren geschoven zullen worden.

Collega's, ik denk dat jullie ook wel de bedenking maken dat er de voorbije jaren veel aan het veranderen is. Dat zal ook in de toekomst zo zijn. Ik merk dat ook in mijn omgeving. Ik ben blij dat ik energiespecialisten heb, want ik moet nog alles vragen. We zullen echt wel moeten inzetten op de kennis van alles wat met energie, energietransitie en energiebeleid te maken heeft. We zullen moeten inzetten op correcte en toegankelijke informatie vanuit de Vlaamse overheid voor de mensen. Elke beslissing die zij neemt, zal een impact hebben, ofwel op het zelfverbruik ofwel op de factuur of op wat dan ook. Men moet op basis van heel veel zaken de juiste informatie kunnen leveren. Ik zal proberen om dat op een objectieve, neutrale en wetenschappelijk goed onderbouwde manier te doen, ook aan de hand van voorbeelden, enzovoort. Ik wil die informatie zo veel mogelijk met de mensen delen. Dat is belangrijker dan ooit.

Collega Janssens, uw eerste vraag loopt wat gelijk met de vragen van collega's Danen en Bothuyne. Zoals eerder vermeld, worden die pistes onderzocht. We moeten er vooral op toezien dat het gelijkheidsbeginsel wordt gevolgd. Alles wat we doen, moeten we aftoetsen aan het gelijkheidsbeginsel. Ook andere soorten gebruikers zullen dan pleiten voor een regeling op maat: voor installaties met een oost-westopstelling, bij een hoger betaalde prijs, als ze eigenaar zijn van een elektrisch voertuig, als ze prosument zijn met een gewone elektrische weerstands-verwarming, als ze duurdere installaties geplaatst hebben op een leien dak, enzovoort.

Het is onmogelijk om voor 570.000 installaties een afzonderlijke berekening te maken aangezien elke installatie een combinatie is van unieke, niet door de overheid gekende parameters, bijvoorbeeld voor wat betreft de investeringskosten, het zelfafnamepercentage, de oriëntatie, de hellingshoek, het type zonnepaneel, het type omvormer, de elektriciteitskosten, het prosumententarief, enzovoort. Conform de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof mag de overheid echter werken met veralgemeende categorieën in zoverre dat die een objectieve indeling met zich meebrengen. Het jaar van indienstneming is zo'n objectief criterium.

Uit concrete voorbeelden blijkt dat het zonder bijkomende investeringen mogelijk is om hetzelfde aandeel zelfafname te halen als de gewone PV-eigenaar en dus hetzelfde rendement te halen.

De bedragen van de simulatieberekening van de retroactieve investeringspremie, zoals die op de website van het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap zijn vermeld, zullen in het Energiebesluit worden ingeschreven, na advies van de Raad van State.

Particulieren, natuurlijke personen, worden niet belast omdat deze investerings-premie als een uitzonderlijke inkomst wordt beschouwd. Voor bedrijven en vennootschappen ben ik in overleg met de federale overheid en wordt onderzocht of er juridische en fiscaaltechnische mogelijkheden zijn, zodat deze uitzonderlijke inkomst niet kan worden belast, omdat velen dat ingeven als kosten. Ik ga daar niet op vooruitlopen want anders zegt u dat ik een aankondiging doe. Dat moet worden onderzocht voor bedrijven. Voor particulieren wordt het dus niet belast.

De bepaling in het Energiedecreet die de uitrol van digitale meters voorschrijft, wordt niet vernietigd, maar onder voorbehoud dat die bepaling zo geïnterpreteerd wordt dat de verplichte installatie van digitale meters voor elke netgebruiker in de mogelijkheid moet voorzien om te kiezen voor een communicatie via bekabeling in plaats van een draadloze communicatie.

Hoe dan ook heeft de vorige regering beslist om in 2019 de uitrol van de digitale meter te doen. De Vierde Elektriciteitsrichtlijn en het Energiedecreet verplichten om 80 procent uit te rollen tegen eind 2024 en in juli 2029 heel Vlaanderen van een digitale meter te voorzien. Er is destijds een kosten-batenanalyse gemaakt, op basis waarvan men heeft gezegd dat men dit in Vlaanderen gaat invoeren.

De uitrol van digitale meters is logistiek en dus ook financieel een uitdagende oefening. Die verloopt het efficiëntst en goedkoopst als Fluvius straat per straat de digitale meter bij iedereen kan uitrollen. Maar gezien het arrest van het Grondwettelijk Hof hebben wij aan Fluvius gezegd om de plaatsing van de digitale meters bij bestaande prosumenten tijdelijk niet uit te voeren. Tegen april breng ik verder duidelijkheid over de verdere uitrol van de digitale meter en hoe we dat gaan aanpakken, tegelijk met het decreet dat de investeringspremie invoert. Dat zou tegen april allemaal moeten worden uitgezocht. Op dit moment staat het even on hold. Voor de medewerkers die de digitale meters moeten plaatsen, is het maar goed dat ze wegblijven bij de mensen.

Het laten weghalen van een reeds geplaatste digitale meter en die vervangen door een analoge meter is zeker niet zinvol gezien de doelstellingen van 2024 en 2029 en ook niet mogelijk aangezien Fluvius niet meer over klassieke Ferrarismeters beschikt. Dat wordt mij gezegd door Fluvius.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, dank u wel voor het uitgebreide antwoord, en collega's, dank u voor uw vragen. Het probleem met het Vlaamse energiebeleid is al jarenlang dat het op zwakke fundamenten is gebouwd. Dat huis is gebouwd en daarna zijn er koterijen aangebouwd. Nu is er eentje ingevallen. Minister, ik zou u willen vragen om niet nog eens een koterij aan te bouwen, maar wel om de zaak zo fundamenteel en structureel mogelijk op te lossen. Ik doe een oproep aan de commissie om binnen een paar weken, wanneer er wat meer dingen duidelijk zijn, een hoorzitting of een gedachtewisseling te organiseren over het compensatie-mechanisme en de mogelijk negatieve effecten en de details waar mensen aan kunnen worden onderworpen.

Ik heb geen heel concreet antwoord gehoord op de vraag wat u gaat doen met nieuwe discriminaties. U hebt gezegd dat u de installatie van digitale meters on hold zult zetten. Maar stel dat als ze in mei of in juni opnieuw worden geïnstalleerd en iemand met zonnepanelen een digitale meter krijgt omdat hij toevallig in een straat woont die aangepakt wordt, maar dat de straat verder pas in 2028 een digitale meter krijgt. Is dat dan geen nieuwe discriminatie? Hoe gaat u daarmee om?

Wat betreft de vraag over de warmtepompen, hebt u de context goed geschetst. Het gaat vaak over nieuwbouw, zonnepanelen en mensen die verwarming met een warmtepomp hebben. Zij hebben een aantal voordelen genoten, maar wegens de hoge factuur blijft het een verwarmingstechnologie die zonder die terugdraaiende teller bijzonder moeilijk blijft en erg duur wordt. Het fundamentele probleem is dat de elektriciteitsfactuur te overladen is. U hebt gezegd wat u daar onder andere aan wilt doen. Het is belangrijk om daar nog stappen in te zetten. Men kan de vergelijking maken van verwarmen op gas versus verwarmen via een warmtepomp. Wegens de hoge efficiëntie van de warmtepomp zal dat financieel beter meevallen, maar nog zal gas winnen. Dat is ook logisch. Wat we het liefste willen, wordt uit

de markt geprijsd. Minister, gaat u bijkomende zaken onderzoeken om de bezitters van warmtepompen voor een stuk tegemoet te komen? Ik denk bijvoorbeeld aan een tarief zoals in Oostenrijk, waar collega Gryffroy een paar keer naar heeft verwezen, het Sperrzeiten-tarief, waardoor mensen via de digitale meter op bepaalde momenten een goedkoop tarief kunnen hebben voor hun warmtepomp en op die manier zullen we die mensen allicht meekrijgen. Voor de bezitter van een warmtepomp zeg ik het sowieso: ik vind dat mensen die een inspanning gedaan hebben, beloond moeten worden. Ik zeg dat ook voor de hele sector, de installateurs en de mensen die daarvoor werken. We moeten echt wel zorgen dat die sector niet in elkaar stort, want warmtepompen om te verwarmen zijn sowieso de toekomst. Het zou jammer zijn dat door dit soort kaduke regelgeving die toekomst voor hen helemaal in duigen valt.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, dank u wel voor het uitgebreide antwoord. Ondanks de uitgebreidheid van het antwoord, wil ik toch nog bijkomend op een aantal zaken ingaan.

U hebt er heel kort over gesproken, maar de fundamentele hervorming van de energiefactuur, waarbij we de milieukosten moeten internaliseren, fossiele brandstoffen een stuk minder aantrekkelijk maken en hernieuwbare energie een stuk aantrekkelijker maken, is een van de belangrijkste opdrachten die er zijn. Het is een opdracht die u heel moeilijk helemaal alleen kunt aanpakken. Er is de rol van de regulatoren en van de federale overheid in dezen. Ik heb gemerkt dat u vlot overleg kunt organiseren over een aantal onderwerpen met uw federale collega's. Ik denk dat dit echt wel een van de prioriteiten moet zijn in dat overleg. Zonder fundamentele hervorming van de financiering van de energietransitie zullen we altijd heel snel in een koterij vervallen, zoals de heer Danen het noemt. Dat kan en mag niet de bedoeling zijn. Dat is een van uw prioritaire opdrachten en dossiers.

Ik ben blij met uw antwoord over de flexibiliteit. Dat is een van de manieren waarop we het voor prosumenten aantrekkelijk kunnen maken om actief te zijn op de energiemarkt. Dit voorjaar komt er dus dat decreet en voor de zomer de uitvoeringsbesluiten ervan. Dat is goed nieuws. Het is belangrijk om daarbij heel duidelijk te communiceren naar de mensen. Zoals u zelf zegt, moeten we bij de consumenten en prosumenten echt wel de kennis optrekken van wat de mogelijkheden zijn in de energiemarkt van de toekomst, zodat ze daar centen aan overhouden. Flexibiliteit is daar een bijzonder belangrijk onderdeel in.

Aan de invoering van het decreet en de uitvoeringsbesluiten moet heel wat communicatie worden gekoppeld om ervoor te zorgen dat iedereen daarin mee is.

Ook al gaat het bij de garanties van oorsprong niet over een gigantisch bedrag dat je daaraan overhoudt, het lijkt me toch de moeite om de oefening die u aan Fluvius en de VREG hebt gevraagd af te werken en om te zien hoe we daaraan garanties van oorsprong kunnen koppelen zodat we op die manier al een stukje de geïnjecteerde stroom van prosumenten in waarde kunnen doen stijgen. Wanneer verwacht u heel concrete resultaten van die oefening?

Een laatste element, dat u al aangaf, is dat de uitrol van de digitale meter niet zal verlopen zoals voorzien. Ik heb het al een paar keer gezegd, dat, wat ons betreft, we de tijd moeten gebruiken die ons toebemeten is. We hebben tijd tot 2029. Laat ons ervoor zorgen dat de mensen gedurende vijftien jaar zo veel mogelijk hun terugdraaiende teller kunnen gebruiken. Dat vergt een zekere flexibiliteit bij de uitrol van de digitale meter, waarbij prosumenten kunnen kiezen om pas later in te stappen in het systeem. Dat heeft ook een impact op de kosten-batenanalyse die de VREG heeft gemaakt. Er zijn sowieso wat vragen te stellen bij een aantal parameters van die kosten-batenanalyse.

Bent u van plan om een nieuwe kosten-batenanalyse of een update ervan te vragen om te kijken waar we eventueel kunnen bijsturen en waar we eventueel bijkomende opbrengsten moeten proberen te realiseren om van het hele verhaal een rendabel verhaal te maken?

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, dank u alweer voor uw uitgebreide antwoord. Dat geeft aan welke impact dit verhaal heeft op honderdduizenden mensen in Vlaanderen voor wie het rendement op hun zonnepanelen lager zal zijn dan verwacht of dan in het begin beloofd door de Vlaamse Regering. Voor veel mensen zal er een verlies zijn van honderden euro's per jaar en dat vele jaren lang, en dus moet de overheid haar verantwoordelijkheid nemen en niet alleen kijken naar die eenmalige compensatiemaatregel maar ook naar toekomstgerichte compensatiemaatregelen. Vragen aan energieverbruikers om het zelfverbruik te reguleren is natuurlijk interessant en opportuun, maar voor heel veel mensen die overdag werken of niet in de mogelijkheid zijn om dat flexibel te regelen, is dat niet altijd haalbaar en dus moeten er ook andere toekomstgerichte compensatiemaatregelen zijn. Ik heb er al genoemd, namelijk de afschaffing van de verplichte digitale meter. U weet dat het Vlaams Belang pleit voor een vrije keuze tussen een analoge meter met terugdraaiende teller en een digitale meter met een compensatievergoeding. Dat Fluvius dan zegt, om zijn eigen plannetje met die verplichte digitale meter toch maar in stand te houden, dat het onmogelijk is om nog klassieke analoge meters te maken of te kopen, is natuurlijk onzin. In de sector zal er zeker mogelijkheid en zelfs enthousiaste deelname zijn van bedrijven om een dergelijke klassieke meter aan te bieden.

Bovendien zegt u dat de vorige regering een aantal beslissingen heeft genomen en doelstellingen richting 2024 en 2029 heeft vastgelegd voor het installeren van die digitale meter. De vorige regering heeft in dit dossier wel heel wat steken laten vallen en dus kan het geen kwaad om die beslissingen recht te trekken en die doelstellingen bij te stellen en te zeggen dat we een vrije keuze geven en de verplichte digitale meter afschaffen.

Ik doe een oproep om te zorgen voor een eerlijke prijs. Wanneer onze gezinnen met zonnepanelen en een digitale meter stroom op het net zetten, zou men toch een prijs moeten krijgen die overeenkomt met wat ze zelf moeten betalen wanneer ze stroom van datzelfde net afhalen. Men zou van diezelfde energieleverancier minstens een prijs moeten krijgen die in de buurt komt van wat men betaalt.

Tot slot vind ik de vragen interessant die collega Danen stelt over de nieuwe discriminatie die in het leven zou kunnen worden geroepen tussen mensen die vooraan of achteraan in de rij staan bij de vervanging van de analoge door de digitale meter. Minister, ik zou u willen vragen wanneer Fluvius en uzelf er duidelijkheid over zullen geven welke wijken in Vlaanderen wanneer aan bod komen voor het plaatsen van de digitale meter. Het is belangrijk dat men daar heel snel duidelijkheid over krijgt.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp·a): Ik wil bij drie zaken inpikken op het antwoord van de minister. Eerst is er de aankondiging dat er effectief een aantal dingen deze legislatuur niet zullen gebeuren wegens het feit dat de middelen uit het Energiefonds naar de compensatieregeling gaan. Welke dingen zullen deze legislatuur dan niet gebeuren die wel voorzien waren? Dat is natuurlijk de echte prijs van de digitale meter. Daar had ik graag wat meer verduidelijking bij gehad.

Ik wil aansluiten bij de collega's die pleiten voor enige voorzichtigheid bij de uitrol van de digitale meter. U weet dat sp.a daar van in het begin heel erg huiverachtig

tegenover stond, om de simpele reden dat de grote meerderheid van de functionaliteiten van de digitale meter voor de meeste mensen vandaag niet bruikbaar zijn. We hebben een beschikbare technologie uitgerold. Dat klinkt heel leuk, maar er waren geen terugleverconcracten en er zijn vandaag nog geen deftige terugleverconcracten. Er is geen voldoende mogelijkheid om betaalbare aanpasbare domoticasystemen te hebben die zelfverbruik gemakkelijk maken en noem maar op. Daardoor voelen een hele hoop mensen zich op dit moment voor een muur gezet waar ze niet over kunnen, want ze zitten met iets wat ze niet kunnen gebruiken, maar waar ze wel voor gaan betalen.

Ik denk dat het het slimste zou zijn om vandaag de uitrol van de digitale meter te stoppen of in ieder geval ernstig te temporiseren tot het moment dat er duidelijkheid is over de toepassingen: tot wanneer er degelijke terugleverconcracten zijn, wanneer er mogelijkheden zijn om gegroepeerd te verkopen, wanneer er aggregatoren zijn die effectief voor bedrijventerreinen kunnen zijn en die er voldoende zijn zodat iedereen er gebruik van kan maken en men iets geloofwaardigs aanbiedt in plaats van iets wat eigenlijk alleen maar voor Fluvius interessant is. Dat is de enige logische conclusie en de enige manier om ervoor te zorgen dat die meter niet voor iedereen hopeloos duur wordt.

De hele oefening over de digitale meter en het capaciteitstarief gebeurt natuurlijk in functie van het proberen te vermijden dat we het elektriciteitsnet verder moeten versterken en uitbreiden. Het is misschien tijd om eens een kosten-batenanalyse te maken en na te gaan of het niet verstandiger is om het elektriciteitsnet te versterken in plaats van te rekenen op zelfverbruik bij mensen die het vandaag eigenlijk niet kunnen organiseren. Dit geldt zeker voor warmtepompen – collega Danen heeft ernaar verwezen – want een van de grote knelpunten voor de terugdraaiende teller is de link met warmtepompen: warmtepompen en zelfverbruik gaan per definitie niet samen voor de meeste mensen omdat de fasering in de tijd over maanden gaat. Als er veel warmtepompen komen, zal men een versterkt net nodig hebben. De kosten-batenanalyse zou dus wel eens transparant en helder opnieuw mogen worden gemaakt, want in alle gevallen wordt er door de burger betaald. De vraag is wat de meest efficiënte, correcte en rechtvaardige manier is om dat geld te besteden.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega Tobback, bedankt voor uw genuanceerde standpunten. Het is al even geleden – en helaas doet het zich in de plenaire vergaderingen minder voor dan hier in de commissie – maar we merken toch wel enige evolutie, wat interessant kan zijn.

Ik heb in de plenaire vergadering en bij de vorige vraag ook al gezegd dat al deze vragen en bezorgdheden te maken hebben met een fundamentele ontwerpfout in het energiesysteem. We betalen niet wat we verbruiken, niet in volumes, maar ook niet als we investeren in zonnepanelen. Die zonnepanelen zijn rendabel geworden omdat we een deel van de kosten gesolidariseerd hebben. We hebben ervoor gezorgd dat mensen met zonnepanelen geen netkosten betalen, en dat is die 500 miljoen euro. Als we nu 500 miljoen euro uit de begroting halen, dan wil dat ook zeggen dat we 500 miljoen euro uit de factuur halen en dat de mensen 500 miljoen euro meer aan distributiekosten zullen betalen, meer belastingen zullen betalen. Mijnheer De Meester, dat moet als muziek in uw oren klinken.

Minister, laten we naar de essentie van het probleem gaan, en ik ben blij dat u al een aantal verduidelijkingen hebt gegeven. Met die compensatieregelingen moeten we tijdelijk zekerheid bieden. We moeten het geschokte vertrouwen herstellen. Dat klopt, maar ik weet niet of het een duurzame oplossing zal zijn door te blijven focussen op het zelfgebruik. Ik denk niet dat het energiesysteem van de toekomst

er een is waarbij iedereen zelf zijn eigen energie produceert en zo weinig mogelijk op het net zet. Weet u, er zal altijd 5 procent van de tijd zijn, of meer of minder, dat men op het net een beroep zal moeten doen. Als maar heel weinig mensen gedurende heel weinig tijd een vergoeding betalen voor het net, dan is het net niet rendabel en onbetaalbaar, en dan is het contraproductief. Mijnheer De Meester, de kleine man zal dan de verzekeringspremies al helemaal niet kunnen betalen.

Minister, ik hou opnieuw een warm pleidooi om naar de componenten van de energiefactuur te kijken en ook naar de terugleververgoeding. Het is een beetje vreemd dat wij energie produceren en dat we die op de een of andere manier niet vermarkt krijgen. Ik weet dat vermarkten en economie voor sommige politici des duivels zijn en dat het moeilijk uit te spreken is, maar wij geloven daar heel erg in. Er moet een markt worden gecreëerd. Collega Tobback alludeert dat het een beetje wachten is op de komst van de aggregatoren die kleine hoeveelheden verbruik en productie op elkaar afstemmen waardoor het geheel rendabel wordt en dus ook digitale meters interessant worden. We moeten in de huidige omstandigheden misschien eens nagaan wat het nieuwe optimum is.

Voor alle duidelijkheid: de uitrol van de digitale meter is er gekomen op vraag van de netbeheerders om kosten te besparen voor de consument en voor het energiesysteem, niet voor de rijke mensen met een dikke portefeuille, maar voor de gewone burgers die afhankelijk zijn van het net. De vraag naar een digitale meter is er ook gekomen op vraag van de regulator die tot een capaciteitstarief wil komen en die wil kunnen meten wat ons verbruik is en hoe groot het is. Als dat nu niet meer kan en de regulator zelf de uitrol van de digitale meter in de problemen brengt, dan moeten we inderdaad eens kijken of we het niet rustiger aan moeten doen. Het is een beetje de kip of het ei-discussie: ofwel creëert men eerst de omstandigheden ‘if you build it, they will come’, maar als dit te moeilijk is, moet men naar andere manieren zoeken zoals flexibiliteitsdiensten, betere vergoedingen enzovoort en eerst de condities creëren waardoor de nieuwe spelers op de markt kunnen komen, waarna nieuwe infrastructuur nodig zal zijn.

Minister, het is een moeilijke 'de kip of het ei'-discussie, maar ik wil u ten zeerste steunen in uw initiatieven om een betere terugleververgoeding voor de opgewekte stroom te verkrijgen en anderzijds om rond de digitale meter een nieuwe analyse te maken van wat een optimale uitrol zou kunnen zijn.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik denk dat we in de discussie die we vroeger vaak hebben gevoerd, nooit de splitsing hebben gemaakt tussen het verbruik en/of de productie aan de ene kant en het gebruik van het net aan de andere kant. Dat zijn inderdaad twee totaal verschillende debatten. Het Declathonverhaal of het verhaal van een sporthal die zijn energie probeert te verkopen aan zijn leden – en er zijn nog andere voorbeelden van energieplatforms en coöperatieven –, gaat altijd over een financieel model dat als voordeel zou moeten hebben dat we makkelijker de klimaatdoelstellingen kunnen halen omdat we op deze manier meer hernieuwbare energie produceren, maar het staat los van het gebruik van het net. Als over tien jaar de installaties zon en vermogen verdubbeld zijn en als tegelijkertijd het aantal en het gebruik van elektrische wagens fel is gestegen, dan wordt het probleem op het net zwaarder, ook al zijn de klimaatdoelstellingen misschien gehaald. Het is die splitsing die we moeten leren maken.

Ik heb het erover gehad in de plenaire vergadering toen ik sprak over slimme stekkers die niet gaan over minder verbruiken maar over verbruiken in een andere periode. Nu is het gedefinieerd in een dag en nacht-functie, maar dat is niet meer de toekomst. Als we een hoorzitting houden met de regulator, moeten we daar eens over praten.

Ik pleit al langer voor een spitstijdentarief voor warmtepompen. Dat wordt nu nog altijd tegengehouden door de regulator, die kijkt naar de distributienetbeheerder, die dan weer kijkt naar de regulator. We hebben dit wel nodig voor het toekomstige net, los van verbruik of productie, maar om het gebruik van het net te optimaliseren, moet men kunnen schakelen zodat men bepaalde vermogens kan verschuiven in de tijd. Dat is net hetzelfde als een digitaal net waarbij abonnementen in de toekomst niet zullen gaan over gigabytes die men moet downloaden, maar over snelheden die men moet hebben over de kabel. Dat zal de toekomst zijn. Bij ons kent men dit nog niet, maar in het buitenland wel.

Als het gaat over de terugleververgoeding, dan zit men in het financieel model van verbruik en productie, dat goed kan zijn voor sommige stakeholders maar ook om eventueel de klimaatdoelstellingen te halen. Maar als iedereen zal terugleveren aan het net op het moment dat er veel zon is maar minder vraag is, dan moet men zware investeringen doen omdat het net meer wordt gebruikt. We moeten het dus los van elkaar zien. Als men dan vindt – ik weet niet meer wie die opmerking heeft gemaakt – dat de terugleververgoeding op het niveau moet zijn van wat men aankoopt, inclusief distributie- en transportkosten en bijdragen, dan ben je beter af dan nu met de terugdraaiende teller. Het net speelt dan voor schokdemper en batterij, en dat kan niet de bedoeling zijn.

Je moet er inderdaad voor zorgen dat de terugleververgoeding, als het gaat over het leveranciersgedeelte, voldoende hoog is. Als er dan een project komt van Decathlon, ook al kan dat juridisch nog niet, dan is dat fantastisch want dat triggert de markt. In Nederland biedt men momenteel twee keer de marktprijs. Als je teruglevert op het net, dan krijg je twee keer de leverancierssprijs, exclusief de distributienetkosten en de transportkosten. Anders heb je een systeem dat je het net in de twee richtingen gebruikt, maar er nooit voor zou moeten betalen. Dat kan ook niet. Dat debat moeten we opsplitsen. Het is een argument extra om de regulator straks uit te nodigen voor een hoorzitting.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Er zijn heel veel suggesties en bedenkingen geformuleerd. Wat de vraag van collega Tobback betreft: met het Energiefonds betalen we die labelpremie en ook de groene warmte. Met alles wat ik niet opgebruik – vorig jaar ging het over ongeveer 120 miljoen euro – koop ik groenestroomcertificaten omdat dat een schuldenberg is die ik graag maximaal wil afbouwen. Dat is misschien zeer conservatief van mij, maar ik kocht daar vorig jaar heel veel groenestroomcertificaten mee en ook in de toekomst zal dat zo zijn. Dat betekent dat ik vanaf 2022 10 miljoen euro minder zal kunnen opkopen, want dat is ongeveer het bedrag dat we zullen moeten vrijmaken voor dat een derde van de investeringsregeling.

Voor de rest ben ik helemaal niet kwistig met dat Energiefonds, ik doe daar geen gekke dingen mee. Ik koop vooral groenestroomcertificaten als er geld in zit om de schulden die er zijn gemaakt niet verder te laten exploderen. Het is goed en verstandig dat ik dat doe en dat ik dat geld niet nog eens uitgeef aan andere zaken. Het zijn natuurlijk zaken uit het verleden, maar we willen ook niet dat die schuld verder ontspoort.

Ik heb heel veel gehoord over de digitale meter. Akkoord, het arrest van het Grondwettelijk Hof heeft natuurlijk een nieuwe situatie gecreëerd. De vorige regering heeft de beslissing genomen en heeft die kosten en baten gemaakt, en heeft dat voor iedereen verplicht ingevoerd vanaf 1 juli. De Europese richtlijn zegt dat als je daarmee begint, je 80 procent doet tegen eind 2024, en al de rest tegen 2029.

Het feit dat ik op die pauzeknop heb geduwd tot april geeft me de nodige tijd om alles in totaliteit goed te bekijken. Ik heb hier verschillende zaken gehoord die ik

in de komende weken en maanden verder zal bekijken. Er is destijds een beslissing genomen, maar dat neemt niet weg dat we, als we alle elementen goed bekijken, misschien tot andere inzichten komen. Dat kan, ik vind dat allemaal niet zo erg. Vandaar de pauzeknop tot maart, om na te gaan of dat destijds is gemeld aan Europa, het plaatsen van die digitale meter. Al die zaken moeten we goed bekijken. Alles wat verschillende vertegenwoordigers hebben gezegd, zal ik meenemen in de oefening die we de komende weken en maanden zullen doen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, deze problematiek is eigenlijk voer voor een of meerdere commissievergaderingen op zich. Ik kan begrijpen dat u vandaag niet alles kunt beantwoorden, maar ik hoop die antwoorden wel in de komende weken en maanden te krijgen. Ik hoop dat de parlementsleden daar een bijdrage aan kunnen leveren.

Maar ik wil misschien toch één ding zeggen. Ten tijde van – ik wil niet te ver terugkijken, maar toch – de behandeling van het decreet waren wij voor de vrijwilligheid van de digitale meter. Daar werd niet voor gekozen door de meerderheid. Ik heb dat vastgesteld. We kunnen die vrijwilligheid niet opnieuw initialiseren, we kunnen niet doen alsof er niets gebeurd is. Ik zou u toch willen vragen om te bekijken of de vrijwilligheid voor de installatie toch geen optie is. Als men mensen de keuze geeft om de digitale meter te laten installeren tussen nu en 2029 en tegelijk probeert om goed te sensibiliseren rond zelfverbruik ten tijde van het opwekken, als men daar ook beleidsinspanningen rond doet, dan ben ik ervan overtuigd dat niet onmiddellijk, maar binnen twee, drie, vier jaar zelfs de grootste tegenstanders van de digitale meter er misschien toch voor zullen kiezen, omdat ze er financieel voordeel bij hebben.

Kunt u dat nog eens goed bekijken, minister? Zo kunnen we veel leed vermijden. Dat komt u ten goede – dat is niet de voornaamste reden – dat komt ook ons ten goede, en heel de sector van hernieuwbare energie en daarvoor doen we het toch? Zoals ik al zei: de toekomst zal hernieuwbaar zijn, daar is geen discussie over. De termijn waarop dat kan, daar is wel nog discussie over. Het lijkt me goed dat we allemaal samen zoeken naar een goede oplossing. U moet natuurlijk de beslissing nemen, minister. Ik vraag u nogmaals om die vrijwilligheid te heroverwegen, omdat ik echt geloof dat kansen geven *(onverstaanbaar)* voor hernieuwde stimulansen voor hernieuwbare energie *(onverstaanbaar) ...*

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik dank u voor de bijkomende informatie en replieken. Dit gaat over bijzonder veel van ons energiebeleid. Collega Danen herhaalt mijn pleidooi. We moeten de vrijwillige installatie van de digitale meter als optie gebruiken om ervoor te zorgen dat we het rendement dat beloofd is, zoveel mogelijk kunnen garanderen zonder de belastingbetaler extra op kosten te jagen. We hebben tijd tot 2029, die moeten we gebruiken.

Aan de andere kant moeten we de financiering van de energietransitie grondig herzien. Dat gaat over de factuur, dat gaat inderdaad over een Time-of-Use-tarief (ToU-tarief) waar de heer Gryffroy naar verwees, dat gaat over de herziening van de kosten-batenanalyse van de uitrol van de digitale meter zodat mensen op een rendabele manier kunnen investeren in hernieuwbare energie, ook in de toekomst. Om een hogere vergoeding te kunnen geven, moeten we de flexibiliteit een rol laten spelen. De markt moet bewijzen dat ze rentabiliteit kan garanderen voor iedereen die investeert in hernieuwbare energie. Ondertussen moeten wij in een kader van zo veel mogelijk rechtszekerheid voortwerken. Veel werk op de plank, minister.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, dank u voor uw bijkomende antwoorden. Zoals het er nu uitziet, dreigt de energietransitie, mede dankzij deze en vooral de vorige Vlaamse Regering die uit dezelfde meerderheidspartijen bestaat, een fiasco te worden, zeker voor Vlamingen die de voorbije jaren – in 2019 en 2020 – hun spaarcenten in zonnepanelen hebben gestoken. Die zien nu een hele streep door hun rekening dankzij een toch wel klungelende overheid.

De heer Danen zegt dat de toekomst sowieso hernieuwbaar zal zijn. Dat zal dan toch een verre toekomst zijn. Nu zeggen burgers, die willen meegaan in dat quasi opgedrongen verhaal van de energietransitie, over de overheid: van die boer geen eieren. Ze is niet betrouwbaar. U zult toekomstgerichte compensatiemaatregelen moeten nemen, meer dan de eenmalige compensatiepremie die u nu al voorziet.

Om positief te eindigen, wil ik graag het pleidooi onderschrijven van collega Tobback. Hij pleitte voor een kosten-batenanalyse van de kostprijs om het elektriciteitsnet te versterken in plaats van een capaciteitsstreven met die opgedrongen digitale meter.

Tot slot voel ik bij verschillende partijen in deze commissie een evolutie in de richting van een afschaffing van de verplichte digitale meter. U kunt het initiatief nemen om de verplichte digitale meter uit te stellen of af te schaffen. Indien u met een dergelijk initiatief naar het Vlaams Parlement zou komen, denk ik dat we u daar zeker met een meerderheid in zullen volgen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de studie van Elia over de haalbaarheid van een kernuitstap
– 1671 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Voorzitter, de komende zomer zal Elia nog een studie naar de stroombevoorrading van België tussen 2022 en 2032 uitvoeren. Het resultaat van die studie zou een nieuw licht kunnen werpen op de haalbaarheid van de kernuitstap, die door Elia al langer in vraag wordt gesteld. In de zomer van 2019 heeft Elia berekend dat België na de kernuitstap een tekort van maar liefst 3,9 gigawatt zou kunnen verwachten. De impact van een gebrekkige bevoorradingszekerheid valt zeker voor Vlaanderen niet te onderschatten.

Minister, wat verwacht u van de studie die Elia zal uitvoeren? Zal een stroomtekort na een kernuitstap volgens u in de lijn liggen met wat Elia in de zomer van 2019 heeft berekend? Bent u bereid uw bezorgdheid hierover nogmaals te uiten ten aanzien van de Federale Regering en van federaal minister Van der Straeten? Hebt u recent nog met de Federale Regering overlegd over de kernuitstap en de gevolgen voor de Vlaamse economie? Kan de Vlaamse Regering volgens u nog iets ondernemen om de kernuitstap een halt toe te roepen indien die kernuitstap Vlaanderen volgens de studie van Elia met een stroomtekort zou opzadelen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Voorzitter, de voorbereiding van de studie waarnaar is verwezen, is lopende. De transmissienetbeheerder zou deze studie tegen eind juni 2021 opleveren. Eind vorig jaar heeft Elia hieromtrent een stakeholdersbevraging

gehouden. Ik ga ervan uit dat Elia op basis van deze bevraging, van nieuwe inzichten en data en van besprekingen met de sector, tot een nieuwe prognose komt waarin duidelijk wordt wat, conform de wettelijke criteria voor de bevoorradingszekerheid, de behoefte aan bijkomende stroomcapaciteit is. Ik volg dit op de voet en hoop dat de studie tegen eind juni 2021 zal worden opgeleverd.

De beslissingen over kernenergie en over het garanderen van de bevoorradingszekerheid behoren natuurlijk tot de exclusieve bevoegdheid van de federale overheid. Het spreekt voor zich dat ik het van groot belang vind voor Vlaanderen dat de bevoorradingszekerheid wordt verzekerd, zodat we niet met een stroomtekort of met sterk stijgende prijzen te maken krijgen. Als er een stroomtekort is en we stroom moeten invoeren, zien de concurrenten ook dat ze kunnen doorvragen.

Ik heb die zaken al verschillende keren aan de Federale Regering overgemaakt. Ik heb de belangen van Vlaanderen geduid en ik zal dat ook blijven doen. Aangezien ik vind dat we op dit vlak geen risico's moeten nemen, komt dit punt tijdens elk overleg ter sprake. In het federaal regeerakkoord staat dat bedrijven en burgers inzake de bevoorradingszekerheid een absolute garantie verdienen en dat de Federale Regering een continue monitoring van de productiecapaciteit zal opzetten. Tegen eind november 2021 zou een rapport over de bevoorradingszekerheid en de impact op de elektriciteitsprijzen worden voorgelegd. Indien uit dit rapport zou blijken dat er een probleem met de bevoorradingszekerheid is, stelt het federaal regeerakkoord duidelijk dat de Federale Regering gepaste maatregelen zal nemen, zoals een aanpassing van de wettelijke kalender voor een verlenging van de nucleaire capaciteit met 2 gigawatt.

Ik reken er dan ook op dat de federale overheid gepaste initiatieven zal nemen om haar engagementen na te komen wat betreft de bevoorradingszekerheid. Als ze toch overschakelen eind dit jaar – van de minister van Energie hoor ik dat dat al beslist is, maar voor mij is dat nog wat koffiedik kijken – en dus toch verder doen met de uitstap en er een stroomtekort is, dan moet er natuurlijk ook rekening gehouden worden met de elektriciteitsprijzen, zowel voor de gezinnen als voor de bedrijven en kmo's, en ook voor de energie-intensieve bedrijven die we in Vlaanderen hebben.

Kan er nog iets gedaan worden aan die kernuitstap? U weet dat de wet van 31 januari twee keer gewijzigd is, in 2013 en 2015, om een levensduurverlenging van enkele kerncentrales toe te laten. Een wijziging van de wet vereist een gewone meerderheid in het federaal parlement. Als men daarvoor een meerderheid vindt in het federaal parlement, dan kan men dat bij manier van spreken morgen al doen. Maar dat initiatief ligt dus bij het federale parlement en bij een meerderheid aldaar.

Deze bezorgdheid staat in ieder geval altijd mee op de agenda.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, bedankt voor uw antwoord.

Als bijkomende vraag – en daarmee kom ik terug op de discussie van daarstraks naar aanleiding van mijn eerste vraag –: wat is eigenlijk uw visie, als minister van Energie, niet louter op het eventuele stroomtekort en op de eventuele prijsstijging die er zouden zijn als we – en dat is te gek voor woorden – energie zouden moeten invoeren, maar ook op kernenergie en de toekomst daarvan voor Vlaanderen? Ik neem toch aan dat u daar het voorbije anderhalf jaar al over hebt nagedacht. U bent hopelijk net zo Vlaams-nationalistisch als ikzelf en u bent wellicht gefrustreerd dat u als minister van Energie niet meer tools in handen hebt op Vlaams niveau. Maar als u die tools wel zou hebben – laat ons even hypothetisch uitgaan van een vrolijk, onafhankelijk en vrij Vlaanderen –, hoe zou u dan inzetten op kernenergie

voor Vlaanderen in die energiemix, waarover u daarstraks terecht hebt gezegd dat ook de EU er met die fameuze Green Deal zelf op wijst dat er een energiemix nodig is inclusief kernenergie? Dat had ik toch graag van u vernomen. Hoe zou u kernenergie een plaats geven in dat ideale, onafhankelijke Vlaanderen?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, ik heb uw antwoord goed beluisterd en ook de vraag gehoord. Zoals u allicht weet, hebben N-VA-kamerlid Bert Wollants en Tinne Van der Straeten, toen ze nog kamerlid was, samen een parlementaire beslissing genomen die ervoor zorgt dat de prijs van de gascentrales nooit in de energiefactuur kan terechtkomen. Dat hebben jullie samen gedaan. Nu komen zeggen dat die prijs niet mag stijgen, dat vinden wij dus ook wel. Ik ben blij dat uw partij samen met ons in het federaal parlement initiatieven genomen heeft op dat vlak.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, stel dat u de instrumenten in handen had om binnen de Verenigde Naties wereldvrede te bekomen, wat zou u dan doen? Dat is het soort hypothetische vragen waarvan ik het een beetje op mijn heupen krijg, niet om de inhoud, voor alle duidelijkheid, want het is een boeiend debat – in het federaal parlement heb ik dat debat jarenlang op het scherp van de snede gevoerd met collega Wollants. Maar dat is hier niet aan de orde, collega's; het is een federale zaak. Natuurlijk heeft dat impact op ons. We weten allemaal wat het federale regeerakkoord zegt, we weten allemaal welke stappen en mijlpalen daarin gezet worden, we hebben minister Van der Straeten daar allemaal heel correct over horen communiceren. Minister, ik ben heel blij dat u een goed contact hebt met haar en ook regelmatig contact houdt om ervoor te zorgen dat de Vlaamse en federale belangen in lijn blijven liggen en we niet in een soort vechtfederalisme belanden, want daar is het energiebeleid niet bij gebaat.

Mijnheer Van Rooy, als u vraagt: 'Wat zou u doen om Vlaamse kerncentrales te gaan bouwen?', dan hebt u blijkbaar de vorige discussies niet gehoord. Kerncentrales kosten tig keer meer dan hernieuwbare energie vandaag. Een nieuwe kerncentrale bouwen, dat is het failliet van onze begroting, voor jaren. Dat kunnen wij niet betalen. Die vragen energieprijzen van 100 à 127 euro per megawattuur in plaats van de marktprijs van 55 euro vandaag. U wilt toch niet op uw geweten hebben dat de elektriciteitsprijs plots verdrievoudigt? Wat de import betreft: er moet een correcte balans zijn tussen eigen productie en import. Op basis van op welk moment er geïmporteerd wordt, wordt die prijs bepaald. Wij voeren op dit moment ook al elektriciteit in, collega Van Rooy. Dat heet de 'Europese eengemaakte markt' en die zorgt ervoor dat de meest rendabele elektriciteit het best verkocht raakt. Ik houd nog altijd van het principe dat de marktwerking een goede leidraad is om ervoor te zorgen dat de prijs zo laag mogelijk is en de dienstverlening zo hoog mogelijk.

Dus, minister, ik zou u willen oproepen om zeker en vast de vinger aan de pols te houden. Voldoende energie tegen een betaalbare en concurrentiële prijs is uiteraard een van de aders van onze Vlaamse economie. Moet dat met kernenergie of iets anders zijn? Ik zou vooral de bevoegdheidsdomeinen niet nog meer door elkaar mengen dan ze nu al zijn. Dit is trouwens een interessant debat voor de werkgroep Institutionele Hervorming, die aangevat is in de schoot van ons Vlaams Parlement en onder andere over de homogeniteit van de bevoegdheden handelt. Dus, mijnheer Van Rooy, misschien moet u uw pleidooi voor 'Vlaemsche' kerncentrales op die werkgroep loslaten.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Het is inderdaad zo dat het nucleaire een federale bevoegdheid is, ook al financiert Vlaanderen een deel, bijvoorbeeld via het

MYRRHA-project (Multi-purpose hYbrid Research Reactor for High-tech Applications), via SCK CEN, via de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) enzovoort. Zeggen dat we niets doen, is dus niet helemaal juist. De focus ligt vooral op het circulaire en het medische, al doet men ook onderzoek naar de vierde generatie via het MYRRHA-project, dus dat is toch wel zichtbaar. Maar tot op heden is het geen Vlaamse bevoegdheid. En dan kun je wel de vraag stellen 'Stel dat …?' enzovoort.

Collega Danen, wat ons het meeste stoort is dat de bewuste federale minister van uw partij in november aankondigde dat de prijzen niet zouden stijgen en dat de factuur net moest dalen, omdat 20 procent zijn factuur niet kan betalen, maar dat ze heel recent dan weer een hele hoop aankondigingen deed over kabels leggen naar Denemarken en in de Baltische Zee, over het bijbouwen van windmolens en windmolenparken. En iedereen vraagt zich daarbij af wie dat gaat betalen. Dat is de bottomline van de discussie.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Van Rooy, ik denk dat u het standpunt van mijn partij en van mijn federale collega's rond kernenergie kent. Dat is ook een federale aangelegenheid. Wat voor mij telt als Vlaams minister, voor een stuk bevoegd voor Hernieuwbare Energie, is dat we dat betaalbaar houden. Daar probeer ik het geweer van schouder te veranderen, zodat we daar op beleidsvlak open en transparant over kunnen zijn.

Het enige wat ik vanuit Vlaanderen altijd meegeef over wat op federaal niveau gebeurt – en ik denk dat dat belangrijk is, ik kan het alleen maar blijven herhalen –, is dat men, één, geen risico's moet nemen en men de bevoorradingszekerheid altijd als leidraad moet nemen en, twee, de prijs in de gaten moet houden, de impact van alles wat men doet.

Collega Danen, men kan spreken over het verleden, maar ik kan ook zeggen: 'Ja, in het verleden hebben we die zonnepanelen in de energiefactuur gedraaid, dus ik ga dat allemaal blijven doen.' Maar dat hoeft niet, je hoeft dat niet een-op-een door te rekenen. Dat is een eerste punt. En als je vlak voor het kerstreces zo'n beslissing neemt via een ministerieel besluit, dan vind ik dat je dat moet communiceren. Ik vind dat je daar open en transparant over moet communiceren. De burger heeft daar meer dan ooit recht op.

En het stoort mij gewoon dat dat 'in den duik' gebeurt. Men kondigt een energienorm aan. Dat is goed, we hebben dat op Vlaams niveau al gedaan. Maar zulke zaken liggen hypergevoelig, en terecht, want het gaat over de centen van de mensen. Het lijkt mij het beste dat men de mensen recht in de ogen kijkt en daar heel open over communiceert. Dat is vooral mijn punt: de Vlaamse Regering heeft zelf zo'n 15 à 16 euro – daarop komt het neer voor een modaal gezin – uit die factuur gehaald. We zullen dat blijven doen, maximaal. Alle collega's in de regering willen dat ook. Als ik met voorstellen kom, zeggen ze altijd: 'Niet in de energiefactuur.' Dat vind ik heel terecht. Dat is hoe we in de toekomst moeten omgaan met bepaalde kosten, ook al zijn er daarover in het verleden misschien andere zaken beslist. Dat is allemaal heel begrijpelijk. Maar de tijden zijn gewoon veranderd, er is een ander klimaat. Als beleidsmakers moeten we daar heel voorzichtig mee zijn en daarover vooral niet 'in den duik', maar heel open en transparant communiceren.

Dat was vooral mijn punt, en ook een frustratie. Als wij hier van alles doen om bijvoorbeeld 16 euro uit die factuur te halen, en het komt langs de andere kant weer binnen, stel ik mij soms de vraag waar ik mee bezig ben. Zowel de federale als de Vlaamse overheid moeten daar rekening mee houden en daar vooral voldoende transparantie over geven aan de burger. Dat was mijn enige punt.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, ik ben persoonlijk aangesproken. Ik zou graag even tussenkomen.

De voorzitter: U mag heel kort iets zeggen, collega Danen.

Johan Danen (Groen): Minister, ik zal heel kort zijn. Minister Van der Straeten heeft niets in den duik proberen te doen. Ik wil u vragen om samen te werken aan een goed energiebeleid voor Vlaanderen, voor België, en om geen oppositie te voeren tegen het andere niveau. Dat gebeurt ook niet vanuit het federale naar het Vlaamse niveau. Want zo zullen we er helemaal niet komen. Er zijn immers altijd zaken te vinden die je op een bepaalde manier kunt 'verrijmen' en die ervoor zorgen dat de mensen niet meer geloven in een energiebeleid. En daar wordt niemand beter van.

De voorzitter: Mijnheer Danen, de verbinding is heel slecht.

De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ik hoop dat de verbinding bij mij wel goed is.

'Ik dank u voor uw antwoord', wilde ik reflexmatig zeggen, minister Demir. Maar u hebt aan het handje van de heer Schiltz natuurlijk niet op mijn vraag geantwoord. Het is duidelijk dat het een lastige vraag is. Maar het is ook een evidente vraag. Ik zit hier natuurlijk niet als marionet van de regering, maar als volksvertegenwoordiger, een zeer mooi ambt. En ik stel de vragen waar een groot deel van het volk, waar veel mensen, van wakker liggen. Al die techniciteiten in deze commissie zijn vaak nuttig, absoluut.

Maar dat een Vlaams-nationalistische minister niet antwoordt – of niet wil of kan antwoorden – op mijn vraag naar haar visie op de toekomst van kernenergie in een hopelijk onafhankelijk Vlaanderen, dat is natuurlijk een totaal zwaktebod. En dat ze dat doet door een Open Vld'er die zich hier uitslooft om de wind wat uit de zeilen van mijn vraag te nemen, is totaal onbegrijpelijk. Als ik het me goed herinner, noemt voorzitter Bart De Wever Open Vld een bende leugenaars. Maar de heer Schiltz blijft zich hier gedragen, niet als volksvertegenwoordiger, maar als een marionet van de regering.

Laten we niet vergeten dat hij met zijn partij deel uitmaakt van een Vivaldi-regering die zal zorgen voor meer CO_2-uitstoot via gascentrales, die peperdure enorme kabels wil aanleggen naar Denemarken – in hemelsnaam – om daar dan zogenaamd hernieuwbare energie van te importeren. De heer Schiltz heeft daarnet gezegd dat de miserie van het verleden moet worden opgekuist. De energieprijs in dit land is nog altijd bij de hoogste in Europa.

Als je dan met zo'n arrogant, schaamteloos toontje in deze commissie spreekt, zegt dat natuurlijk heel veel. Ik zou blijven pleiten voor een gezonde energiemix, met een zeer groot aandeel van kernenergie. De toekomst zal uitwijzen wie wordt beloond voor zijn houding en zijn inhoud in deze commissie en bij uitbreiding in het Vlaams Parlement.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voorzitter, een persoonlijk feit.

De voorzitter: Heel kort.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Mijnheer Van Rooy, het is niet aan u om mij te kwalificeren als marionet, als volksvertegenwoordiger of als volksverlakkeraar. Dat laatste is misschien meer op u van toepassing. Ik verdedig het energiebeleid en een eigen energievisie. De rest van de subjectieven die u er

telkenmale wilt bijgieten, zijn niet ter zake. U stelt een vraag over een federaal niveau en ik contesteer de relevantie van uw vraag op dít niveau. Dat is mijn goed recht als volksvertegenwoordiger.

Voor de rest laat ik de aberraties van uw betoog voor uzelf. Ik doe op een andere manier aan politiek, meestal met stijl, met doordachte argumenten en rationaliteit. Ik verdedig mijn visie, dat is alles.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): U zegt het terecht: u doet dat meestal met stijl, maar dus niet altijd. En vandaag zeker niet. Want u bent zelfs te dom om goed te luisteren naar wat mijn vraag is. Ik stel geen vraag over het federale niveau, mijnheer Schiltz. Ik stel een vraag over de visie van de Vlaamse minister van Energie, die als Vlaams-nationaliste – denk ik toch, het staat toch in de statuten van haar partij, nietwaar – voor een Vlaamse onafhankelijke staat is en wat haar visie daarop is wat energievoorziening betreft. Dat is mijn enige vraag.

Dat u zich zo hysterisch moet uitsloven om die vraag van mij op een of andere manier weg te duwen en ervoor te zorgen dat minister Demir daar niet op antwoordt, is werkelijk potsierlijk. U moet dat zelf toch ook wel beseffen.

De voorzitter: Collega Van Rooy, uw punt was daarnet eigenlijk al gemaakt wat dat betreft.

De vraag om uitleg is afgehandeld.